

VIENYBĖ

The Oldest Lithuanian Newspaper in the World

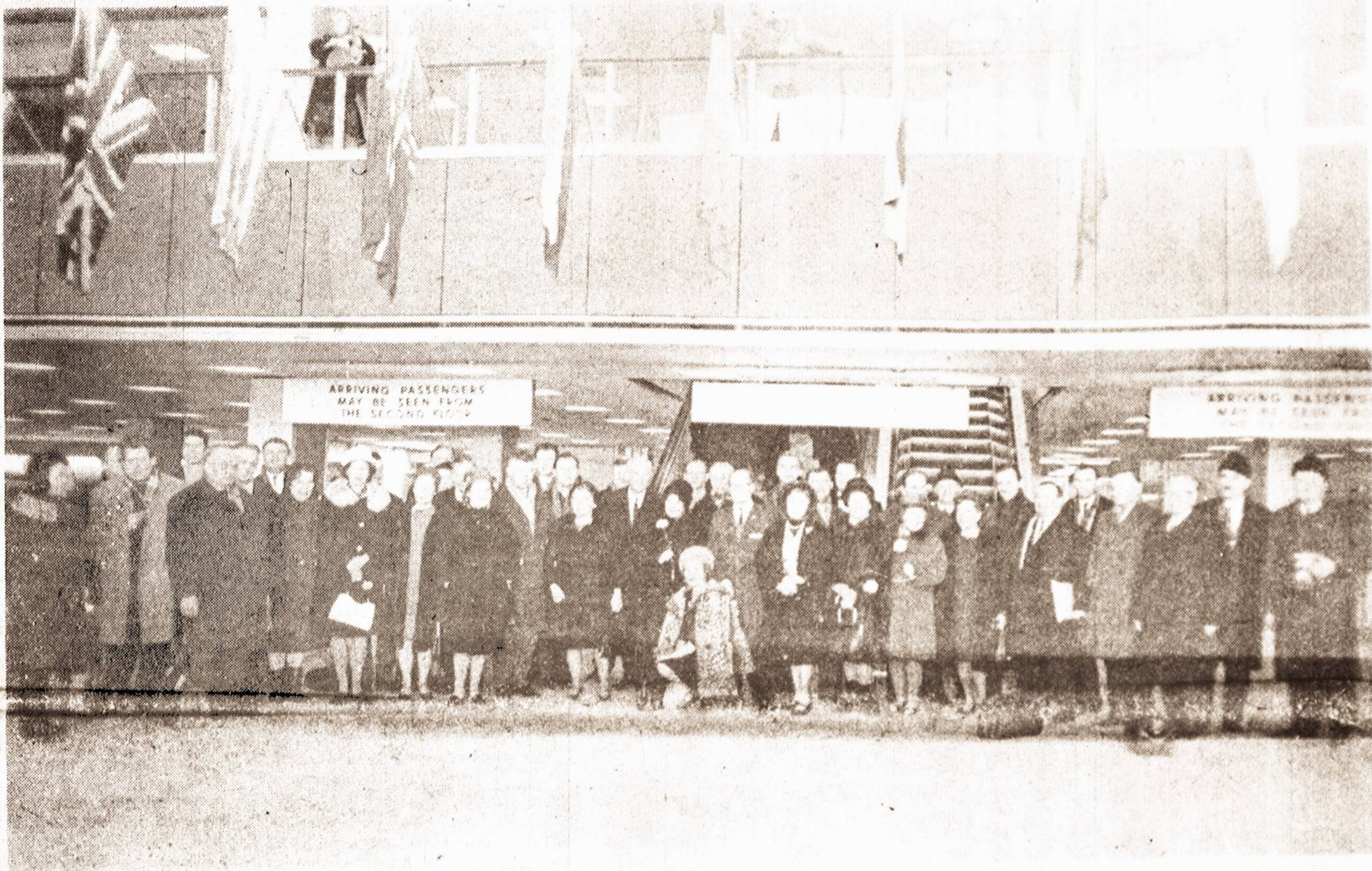
83 M. 2 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1969 M. SAUSIO (JANUARY) 24 D.

Telefonas:
Applegate 7-7257

KAINA 20 C.

Kennedy aerouoste New Yorke š. m. sausio 13 d., kai Lietuvos lietuviai susitiko su Amerikos lietuviais.

Jonas Valaitis

JAV vieši gausi Lietuvos lietuvių ekskursija

Sausio 13 d. vidurdienį Kennedy aerouoste gausus New Yorko lietuvių būrys pasitiko iš Lietuvos ekskursiją, pačią iškviol gausingiausią -- 21 asmenį.

Atvyko kompozitorius Eduardas Balsys, žemės ūkio specialistas Bastys, televizijos režisiorė Stasė Borisienė, Šiaulių Verpsto audyklos specialistė, Aukščiausios Tarybos narė Ona Gabrielaitienė, rašytojas Juozas Grušas, dailininkas Antanas Gudaitis, Klaipėdos burmistras ekonomistas Jonas Gureckas, Kultūrinių ryšių su užs. liet. komiteto pirm. pavaduotojas žurnalistas Vytautas Kazakevičius, Vilniaus operos solistas Eduardas Kaniava, žurnalistas Karinauskas, anglų kalbos dėstytojas Vilniuje Kirvaitis, istorikė-archeologė Regina Kulikauskienė, Sakių pavyzdingo kolūkio pirmininkas, parašęs knygą, Kazys Macevičius, Vilniaus universiteto prof. Eugenijus Meškauskas, Aukščiausios Tarybos pirmininko pavaduotoja, mokytoja iš Obelių Ona Minkevičiūtė, aktorius Leimonas Noreika, Spaudos ko-

miteto pirmininko pavaduotojas Mykolas Požarskas, kino filmų operatorius Viktoras Starošas, žurnalistas Strumilas, kultūros ministras Lioginas Šepetyš (ekskursijos vadovas), pianistas Dainius Trinkūnas.

Svečiai atvyko apie 2 val. popiet. ir tą pačią dieną išskrido į Philadelphia.

Jų kelionės maršrute yra šie miestai: Philadelphia, Washingtonas, Bostonas, Chicago, Los Angeles, San Francisco ir New Yorkas.

Sausio 25 d. grupė sugrįžta iš San Francisco į New Yorką. Apsistos Hotel Penn Garden, skersai gatvės nuo Pennsylvania stoties.

New Yorke lietuviai jiems ruošia pramogų, priėmimų, vaišių. Sausio 28 d. svečiai išskrenda namo iš Kennedy aerouosto Aeroflot lėktuvu.

Philadelphijoje svečiams rodomos Amerikos laisvės ir nepriklausomybės gimimo vietos, Independence Hall, Laisvės varpo šventovė Betsy Ross, kuri pasiuvo pirmąją Amerikos vėliavą, namai, kapinės, kuriose palaidoti 7 nepriklausomybės deklaraci-

jos signatarai, Amerikos pinigų kalykla, istorines vietoves, pats miestas, uostas, atstatytosios istorinės vietovės.

Washingtono svečiai lanko Baltuosius Rūmus, Kapitolių, valdžios namus, Arlingtono kapines, Alexandria, Virginya istorinį miestą, Pentagoną, Mount Vernon, Lincoln Memorial.

Bostone lankysis Harvard universitete, susipažins su istorinėmis Bostono ir Cambridge vietovėmis, bažnyčiomis, Paul Revere namais, Prudential centru, Cambridge Technologijos institutu, Radcliffe kolegija, muziejais.

Chicagoje jiems bus parodytas miestas, muziejai, universitetas, parkai, paežeris, universiteto laboratorija, kur gimė atominė bomba. Bus parodytas naujausias 110 aukštų modernus pastatas, sakoma, dabar jau aukščiausias pasaulyje, Marina bokštai, vienintelė ne po stogu esanti Picasso statula. Numatyta laikas susitikti ir pabendrauti ir su vietos lietuviams.

Los Angeles mieste bus parodyta senoviškasis ispaniško stiliaus turgus, meno, muzikos, filmų studijos teatrų rajonai, pasakiskasis Disneyland, kurio Chruščiovui neleido pamatyti.

San Francisco, šalia paties miesto, bus lankomi muziejai, parkai, uostas, japoniškoji arbatinė, žuvų uostas, milžinių raudonmedžių parkai ir miškai.

New Yorke svečiai aplankys biržą, Wall Street rajoną, Laisvės Statulą, uostą, kinų kvartalą, Jungtinės Tautos, Rockefeller centrą, Radio City, Empire State namą, Central Parką, Harlem, Lincoln meno centrą su Filharmonijos sale, New York teatru, New York City, opera, muzikiniu teatru, Metropolitan opera, Vivian Beaumont teatru ir kt.

Šalia paties miesto įdomybių, svečiai iš Lietuvos turės progos pabendrauti ir su New Yorko lietuviams. Sausio 26 d. 2 v. p. p. Maspetho liet. klube įvyksta koncertas ir bankietas. Progra-

moje dalyvaus Lietuvos menininkai. Mažesnio pobūdžio susitikimas įvyks Vienybės namuose sausio 27 d.

Susidomėjimas svečiais iš Lietuvos labai didelis, sprendžiant vien iš telefoninių pašaukimų Vienybėje iš arti ir toli.

Beveik visi atvykusieji ekskursantai į Ameriką čia turi daug pažįstamų iš praeties, daugiausia naujakurių tarpe. Džiugu, kad jie nesivaržo susitikti ir nekreipia dėmesio į kai kurių mūsų laikraščių įspėjimus, jog tie lietuviai čia atvykę tik per Maskvos malonę.

Gaila, kad jų viešnagė JAV tokia trumpa, vos dvi savaitės. Jie pamatys svarbesnius Amerikos dirdmesčius nuo New Yorko iki San Francisco, bet per mažai laiko turės pabendrauti su savo tautiečiais.

Reikia tikėtis, kad svečiai, išskrisdami atgal į tėvynę, išsiveš gražiausius įspūdžius apie Lietuvą ir išveivijos lietuviams.

LIETUVIAI PASAULYJE

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ ARGENTINOJE jaunimo darbuotojai. Sėdi iš kairės: Norma Dulkaitė, Alda Ramanauskaitė, Susana Agelaitytė, Olga Žabaraukaitė. Stovi iš kairės: Alberto Ramanauskas, Hector Levanavičius, Osvaldo Levanavičius, Frederico Koreikis ir Hugo Perez. Ši jaunuolių grupė pasiryžusi jungti lietuvius bendram darbui 1969 metais.

P. Ožinsko foto

Trumpai iš visur

* PLB Švietimo taryba paskelbė konkursą tikslu sudominti lietuvių mokyklinį jaunimą -- skirdama premiją už: chorinį dainavimą, tautinius šokius, dailių žodį, rašinius, paveikslus, laikraščių iškarpy rinkinius ir dalyvavimą lietuvių veikloje.

Konkursas pravedamas keturiomis tarpsniais: mokyklų, rajonų, kraštų ir kontinentų ribose. Konkursas vyks ištiesus 1969 m. Dalyvauti kviečiami visi liuanistinių mokyklų mokiniai iki 12 m. amžiaus, jaunieji, ir nuo 12 iki 16 -- vyresnieji. Visų tarpsnių konkursų laimėtojam duodamos dovanos. Taisyklės nustato PLB Švietimo Taryba.

* Colombo Lituano centras įsteigtas Kolumbijoje, pasiekiant kitų ten gyvenančiųjų tautybių organizacijų pavadinimais.

* P. Babrio knygą Baltic Youth Under Communism recenzavo amerikiečių spauda, paminėdama kad tai esanti knygą apie "Red Terror in the Baltic." Klek plačiau rašė Henry C. Wolfe, Los Angeles, Cal. leidžiamam Christian Economics. Recenziją pradėjo savo įspūdžiais iš lankymosi 1939 m. Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje.

* Jonas Karys, numizmatikas, Bridgeport, Conn. šiemet išleis knygą apie numizmatiką. Pirmoji -- apie Nepriklausomos Lietuvos pinigų, išėjo 1953 m., apie Senovės Lietuvos pinigų 1959, dabar -- Numizmatika -- žodynas, raštai 1969.

* Slidinėjimo, čiuzžimo lenktynės su tautinių šokių ir dainų programa kovo 1 ruošia Conn. lietuvių jaunimas Mohawk Ski Area kalnuose, Cornwall, Conn., netoli Torrington, Conn.

SKAIDRIŲ KONKURSO LAIMĖTOJAI

* K. Daugėla iš Bedford, N. H. už foto skaidrę Spalvos -- laimėjo I premiją. II-ji premija teko J. Maleška iš Cicero, Ill. už Karves radononoj pievoj ir III-ji -- G. Vallūnienė, Toronto, Ont., Kanadoj už Rudenį. Atžymėjimų gavo: K. Daugėla, Bedford, N. H., J. Kasakaitis, Chicago, Ill., J. Sabaliauskas iš Kanados, D. Tyjunėlis iš Buffalo, Ill., A. Valiūnas iš Toronto, G. Vallūnienė iš Toronto.

MINEJO 75 METU SUKARTI

* Albinui ir Ievai Trečiokams, 75 m. sukakties proga gruodžio 15 Elizabetport, N. J. lietuvių salėje buvo suruoštas pagerbimo banketas. Nors pasižadėjusių dalyvauti buvo apie 200 asmenų, bet dėl nepaprastai blogo oro, tedalyvavo 100. Prel. Jonas Balkūnas minėjimą pradėjo malda, sūnus Albinas tostų, ALTS rytų apygardos pirm. Algirdas Jonys pakvietė prof. Jokūbą Stuką praveisti programą. Kalbėjo V. Abraitis, T. Blinstrubas, prel. J. Balkūnas, kun. P. Geisčiūnas, V. Količienė, įteikdama dovanų iš Lietuvos, Salomėja Mulks-Cerienė, K. Jankūnas. Dainavo Juzė Augaitytė, akompanuojant Algirdui Kačanauskui. Prof. Jokubas Stukas perskaitė sveikinimus.

* Elizabethport, N. J. vasario 16 minės Lietuvos nepr. salėje, 269 Second St., 3 v. Kalbės Romas Kezys, programą atliks - solistė Irena Stankūnaitė-DaSilva, Baltijos šokėjai, liuanistinės mokyklos mokiniai. Ruošia Bendruomenė.

* Bridgeport, Conn. vasario 16 minėjime Lietuvių parapijos salėje, 3 val. p.p., kalbės dr. V. Mantautas, Alb. Magnus, Kolegijos profesoriu. Dalyvaus kongr. Lowell P. Weicker, miesto mēras H. G. Curran.

Iš Los Angeles

* Dr. Arvydas Klierė, erdvių tyrinėjimo žinovas, praeitais metais lankėsis Lietuvoje, vasario 9 d., 11:30 val., šv. Kazimiero parapijos salėje skaitys įdomią paskaitą ir bus rodomas filmas. Rengia A. L. Inž. ir Arch. są-gos L. A. SK. Valdyba.

* Los Angeles Skautų tradicinė Kaziuko Mūgė bus kovo 16 dieną parapijos salėje ir mokyklos kieme.

* Adomas ir Marija Bėkšai, veiklūs Los Angeles kolonijos lietuviai vasario 23 dieną iškilmingai mini savo vedybinių gyvenimo 50 metų jubiliejų. Vaisės bus parapijos salėje.

* Sausio 13 dieną, sulaukusi 89 m. amžiaus, mirė Ursulė Varnauskienė, dideliame nu-liūdime palikdama du sūnus Valentiją ir Edvardą ir dukrą Luciją Vebeliūniene. Sausio 18 velionė iš šv. Kazimiero bažnyčios buvo palaidota sv. Kryžiaus kapuose, Los Angeles, Calif.

* Juozas ir Janina Vallūšaičiai, Stamford, Conn., vykdamį atostogų Havajus, buvo sustoję ir Los Angeles, pas Jurkūnus.

* Vincas ir Ona Dambrauskai, išsikelia gyventi į Chicago, Ill., kur jų dukrą Genevaitė mokosi meno.

* Alfonsas Milukas sausio 24 išvyko į Los Angeles, Cal. pusmečiui redaguoti Lietuvių dienų žurnalo angliškąjį skyrį.

* G. Kerniūtė, Toronto lietuvių, York universitete įvykusiose plaukimo pirmenybėse 100 m. nugara nuplaukė per 1:11,8 ir laimėjo I vietą.

Muzikas Algirdas Kačanauskas s. m. sausio 3 d. minės savo 52-į gimtadienį. Jo vadovaujamas Apreiškimo par. choras atliks programą Vasario 16 minėjime, New Yorke.

* Pianistė Julija Rajauskaitė-Sušienė savo namuose Highland Park, N. J. sausio 12 suruošė apie 30-čiai dalyvių poezijos ir muzikos popietę, savo vyrui inž. Leonui Suščiui, mirusiam praėjusią vasarą, atminti. Poezijoje dalyvavo Kotryna Grigaitytė, Leonardas Žitkevičius ir dramos aktorius Joseph Boley-Bolevičius, kuris skaitė Leonardo Andriekaus poeziją iš Amens in Amber. Muzikinėje dalyje Izidorius ir Vytenis Vasyliūnai atliko K. V. Bañatcio Sonata D. Moll. VI. Jakubeno Melodiją, Antano Račiūno Iš Tėviškės, B. Budriūno Raudą ir kt. Apie L. Sušči kalbėjo Elena Vasyliūnienė. Julija Sušienė pažymėjo, kad jos vyras labai mėgo muziką, mokėsi smuiku groti, bet tapo inžinierium.

SERV-WELL ROOFING CO.

INC

DENGIA STOGUS IR METALU APGAUBIA
KAMPUS IR KRAŠTUS

STOGE ĮRENGIA LANGUS
ATLIEKA SKARDOS, DERVOS, SLEITO, TILE,
SHINGLE ROOFING, GAMINA ASBESTO
ASFALTO SIENAS

VI 6-9519 ir VI 8-3800

77-20 101st AVE., OZONE PARK
Frank Brukas kalba lietuviškai

WHITE HORSE Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami polaidotuviniai
pietūs.

86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.
Tel. VILGINA 6-9519

PRANAS BRUČAS
Savininkas

HAVEN REALTY

INSURANCE TRAVEL AGENCY MUTUAL FUNDS
Perkant -- Parduodant Namus ar Išnuomojant Butus
Apdraudos

federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymą,
pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders) ir
įvairiausiai kitais reikalais, - kreipkitės į

Joseph Andrusis - Tel. VI 7-4477
87-09 Jamaica Avenue
Woodhaven, N. Y. 11421

BILETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO
PRIEMONĖMIS I VISAS PASAULIO VIETAS.

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v.v.

Lietuviškoje Chicagoje

KANIAVA DAINUOJA. — Vilniaus operos baritonas E. Kaniava koncertuoja Chicagoje lietuviams sausio 19 d. Jam akomponuoja D. Trinkūnas.

Chicagoje koncertavo E. Kaniava

VYTAUTAS ZALATORIUS

Po V. Noreikos koncerto praėitą lapkr. mėn. chiegaliečiai sausio 19-tą YMCA viešbučio salėje išgirdo dar vieną Vilniaus operos solistą — baritoną D. Kaniavą. Abu solistai klausytojus maloniai nustebino ne tik savo balsais, bet ir vaidyba: balso dramatinis, veido išraiška, rankų gestais ir visos pozos pritaikymu dainos nuotakai. Kaip ir Noreika, Kaniava pirmąją savo koncerto dalį paskyrė lietuviškoms kompozicijoms, įskaitant ir ten pat salėje esančio E. Balsio kūriniais. Antroje dalyje jis padainavo ištraukų iš itališkų ir lietuviškų operų.

Kaniava išgarsėjo Figaro rolėje Rosinio Sevilijos kirpėju, bet šios operos arijų Chicagoje scenoje jis nedainavo. Ypač gerai nuskambėjo Jauno bajoro daina iš Karnavičiaus Gražinos, sudainuota paskutiniam bisui ir Miko

Petrausko harmonizuota liaudies daina Šią naktelę.

Publikos daugumą sudarė vienybiečiai — santariečiai ir akiratininkai, kurie panašų koncertą buvo surengę V. Noreikai.

Šis vakaras iš Lietuvos betgi buvo pradėtas ne Kaniavos, o artisto L. Noreikos (solistui ne giminė) su 50 min. trukusia Maironio, Putino ir Marcinkevičiaus eilių deklamacija. Dabartinio Lietuvos teatro meistriskumą jis pademonstravo Putino šešių eilėraščių ciklu Krinantį žvaigždę, J. Marcinkevičiaus poema Donelaitis ir kitais poezijos kūriniais. Sako, kad šis aktorius panašią programą galvoje turįs 12-kai valandų! Nei užrašais, nei sufleriu jis nesinaudojo. Prieš ir po koncerto Noreika savo naujiesiems pažįstamiems padovanojo keletą, jo paties ideklamuotų, ilgo grojimo plokštelių su Putino poezija.

Noreika yra filmų artistas. Kai grįš į Lietuvą, tuoj vėl važiuos filmuotis į Odesą

rusiškame meniniame filme, kuriam pavadinimas dar neparinktas. Noreika taip pat vaidino tarptautinio pripažinimo susilaukusiame Zalakevičiaus filme niekas nenorėjo miri!

Be šių dviejų profesionalų klausytojai dar girdėjo muziką Dainių Trinkūną, paskambinusių fortepijonu du trumpus lietuviškus kūrinėlius. Dainius Trinkūnas taip pat buvo Kaniavos akomponiatorius.

Prieš programą trumpą supažindinimo ir sveikinimo žodį tarė mokytojas J. Kreivėnas. Jis vėliau buvo ir programos pranešėjas, o po koncerto išpildytojams padėkojo.

Koncertą surengė Vienybės atstovybė Chicagoje. Vakare Seneca viešbutyje buvo valandų, ir prie baro koks 100 tautiečių su atvažiuosiais. Menininkai kalbėjosi prie vieno staliuko, muzikai prie kito, sporto mėgėjai stoviniavo savo būrelyje.

Tęsiama 12 psl.

NAUJAS VYSKUPAS

Popiežius Paulius VI-sis sausio 6 d. Romoje konsekrovė vyskupu Ciceruje gimusį ir augusį prel. Paulių Marcinkų, dirbantį Vatikano diplomatinėje tarnyboje, trijų paskutinių popiežių artimą talkininką. Šis 46 m. amžiaus dvasiškis, kurio motina Elena dar tebegyvena Ciceroliet. kolonijoje, taip pat gavo paskyrimą tvarkyti Vatikano finansinius reikalus visame pasaulyje.

Į konsekrovimo iškilmes buvo nuvykęs Chicagoje arkivyskupijos valdytojas kardinolas John Cody, šv. Antano parap. Ciceruje dabartinis klebonas kun. J. Stankevičius, naujojo vyskupo motina Elena, jo sesuo Matilda Gaučienė, broliai, bei nemaža draugų ir pažįstamų iš Ciceroliet. ir Chicagoje.

Netolimoje ateityje naujasis vyskupas Marcinkus žada užsukti į savo namus Ciceruje, kur jam bus surengta arbatėlė ir pasimatymas su Cicerolietuviais. Vysk. Marcinkus yra tik antrasis Amerikos lietuvių kilmės dvasiškis, susilaukęs vyskupo kepurės ir lazdos.

* Emilija ir Marijus Kielai paminėjo 25 metų vedybinio gyvenimo sukaktį. Emilija yra viena pirmųjų, kuri gavo leidimą atvykti iš Lietuvos pas savo vyrą į Chicagoją. Ji su savo sūnum Arvydu atvažiavo į Chicagoją 1959 m. balandžio mėn. Po to jie susilaukė dar trijų vaikų — Audronės, Aušrinės ir Alberto.

* Muz. Alice Stephens mokinių rečitalis įvyks antr., sausio 28 Chicago Conservatory College, 64 E. Van Buren, Nelson Hall, 7 aukšte. Įėjimas nemokamas.

* Marija Grybauskienė-Bernatavičiūtė iš Gargždų atvyko pas savo vyrą Juožą Grybauską, gyvenantį Town of Lake miesto dalyje. Pastangos jai atsikviesti pradėtos prieš 8 metus.

V. Zalatoriaus foto

● Lyric Operos chorui reikalingi dainininkai. Kandidatai balsams patikrinti gali kreiptis vasario 8, 15 ir 19 dienomis į Miss Marilyn Niberg, Lyric Opera Co., 20 N. Wacker Dr., tel. (312) FT 6-6111. Išlaikę kvotimus ir į chorą priimtieji gaus \$1,3000 atlyginimo. Repeticijos prasideda kovo 3. Vyrų repetuos 3, moterų 2 kartus per savaitę. Liepos mėn. bus dvi savaitės atostogų. Choro praktikos tėtis iki rugsėjo vidurio. Dainavimo sezonas pradėdamas rugsėjo gale. Nuo to laiko choristai turės atlikti savo dalis operose 4 kartus, kai kada vakarais, kai kada dienomis.

HORN DENTAL LABORATORIES aptarnauja New Yorką 77-20 -- 101 Ave. OZONE PARK, N.Y. 11417 VI 5-7730 Kalba lietuviškai

JUOZO BANDŽIUKO
Baras ir Restoranas

Čia vaišinsitės ir vaišinsitės ne tik Amerikos veiksiais — alumi, vynu ir dar stipresniais. Gausi ir importuota iš Europos ir kitų kraštų. — Jauki vieta susitikti, pasikalbėti ir džiaugtis gyvenimu su maloniais draugais.

110-12 JAMAICA AVE. Richmond Hill, N. Y. 11418
Tel. 846-9286

CALL US FOR
Liquor CUT RATE

SAVE ON
YOUR FAVORITE
BRANDS

GOLDSTEIN Liquor Store
DOMESTIC & IMPORTED WINES & LIQUORS

FOR DELIVERY PHONE
VIRGINIA 9-7669

NEAR FOREST PARKWAY
8427 JAMAICA AVE. WOODHAVEN, N. Y.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukstys in 1886. It is published bi-weekly by Valerie Tyšliava and Jonas Valaitis at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. Telephone Applegate 7-7257. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor: Valerie Tyšliava; Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edwardas Salaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing.

mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Mūsų tautos keliai istorijoje protarpiais buvo didingi ir romantingi, protarpiais liūdni ir slėgią. Bet ir liūdniausiomis valandomis viltys neužgesdavo. Pavyzdžiui, neužgeso antrojo pasaulinio karo metu.

Pradedant 1969 metus, tenka tikėtis šviesesnių vilčių, nes 1967-1968 metais galutinai pralaužta geležinė uždanga tarp tautos kamieno ir išeivijos, kurią stipriai palaikė didrusių bolševikų šovininė diktatūra ir laisvinimo veiksniai išeivijoje.

Lietuvoje jau išleista ir dar leidžiama visa eilė lituanistikai pagrindinių veikalų, kurie, nors neturime centralinės agentūros jiems platinti, įvairiais keliais patenka į sąmoningų lietuvių išeivijoje knygnešius ir čia atlieka savo darbą stiprindami tautinę dvasią.

Talentais pasirodyti Lietuvos menai ir mokslui keliai jau pralaužti, pirmiau Kanadoje, po to, Amerikoje. Europoje jie pralaužti kiek anksčiau. Šie keliai virš vieškelių. Kultūra ir menas gesnesni pagrindai laisvės kovai negu politiniai ėjimai, kuriems tikslų kelių šiandien net nėra.

* * * * *

Moderninių kalbų mokytojų suvažiavimui New Yorke, žymus amerikietis filosofas prof. Hook pareiškė:

-Kiekvienoje sveikoje ir žmoniškoje visuomenėje privalu būti veiklos sričių, nesusijusių su politika.

Vienybės žmonės gali teisėtai didžiuliais, kad, nežiūrint atkaklių nesuderintų, kurie kaip kada suklaidino ir gerus lietuvius, jie išnešė tikrųjų tautininkų vėliavas į visuomenę ir joje randa vis platesnio pritarimo.

Politika eina-nueina, kultūra išlieka, nors kaip kada ji vos pastebima, kaip buvo praėjusiame šimtmetyje, kada vos ruseno po šiaudiniu stogu. Šiandien ji stipresnė, nes Lietuva miestelėnėja ir pramonėja, o jos gyventojai vis gausesniu skaičiumi apsišarvoja mokslu. Tikimės, išvengs tų negalavimų, kuriais serga Amerikos miestai, su jų pramone ir gyventojais. Daugelis juk mano, kaip dainoje "Aš eisiu kalnais, tu pakalnėmis, bet susitiksime namie". Amerika ir Sovietija, skirtingu keliu, yra istorijos stumiamos ne į broliūdišką, atominę pražūtį, bet į kokį tai žmoniškesnį, visai planetai naudingą sutarimą. Iki tas įvyks, lietuvių išeivija (tautos trečdalis) Amerikoje susilydins su amerikiečių visuomene, o Lietuvoje tauta išliks savo kultūrą nešti į tolimą ateitį.

* * * * *

Lietuviai ateiviai Amerikoje, pradėję kurti "savas" (tikrovėje Bažnyčios learchijai priklausančias) parapijas, atsirėmė gyvu ir sveiku gyvenimišku pagrindu, būtent, teise ir noru Dievą garbinti suprantamoje gimtoje kalboje. Be to, tarytum, buvo atsivežta Lietuvos žemės dalelė, jos "šventoriai". Anglų kalbos pramokstant, seniai išmirštant, jaunimui sutaustant šie pagrindas vis silpnėjo. Trečdalyje parapijų jis jau visai sugriuvo, o kitose trijų-penkkių sekmandentais miščių eilė-

Tęsiama 5 psl.

Atsisėdo ant akmens ir prilipo...

VLIKo paskelbtieji Laisvės Kovos metai pasibaigė be žymių vaisių, jei neskaityti VLIKo pirmininko arbatėlių su Korėjos prezidentu ir kitais Azijos didžiūnais, Rūstus politikos klausimai lietuviuose rūščiai ir svarstomi, nes pirmiausia žiūrime, kas juos kelia. Viskas sprendžiama mastu: Pagal Jurgį ir kepurę. Kadangi tokia maža, spėskime ir VLIKą pagal jo kepurę.

Vlikiečiai vis vargsta klausimu, kurį dr. Nemickas apibūdina:

- Vienas pačių aktualių šios dienos ir artimosios ateities klausimų, jau nekartą mėgintas spręsti, koks dar neturi teisingo atsako -- tai bendravimas (? -- santykiavimas) su lietuviais Lietuvoje. Klausimas svarbus, bet nepaprastai jautrus, sunkus ir painus.

Klausimą išspręsti, kaip žinoma, pirmasis pradėjo kelti Vienybės leidėjas-redaktorius, poetas Juozas Tyšliava, nepabūgęs net sueti pasimatyti su į Ameriką atvykusių poetu Mieželačiu.

Tyšliava gerbė ir draugavo su prof. M. Biržiška, kuris tiesmukai tikėjo ir skelbė, kad laisvinimo darbą atliks tauta Lietuvoje, ne išelviai. Filosofas dr. Maceina gi skelbė, kad išelviai neišsivežė Lietuvos istorijos į užsienį. Neišsivežė nei "politinei organizuotos visuomenės", kurios vardu VLIKas vis tebenori kalbėti.

Vienybės valdmenį santykiavimo klausimu pirmasis pripažino Metmenų žurnalo redaktorius dr. Kavolis, 1963 m. Jautrumą pajuto daugelis spaudos darbininkų, nes skubotai susaukė spaudos konferenciją J. Bačiūno varšavietėje. Gaila, ji nusprendė tylėti, o Vienybę padaryti -- anglo Crwellio apysakos "unperson" auka. Bet gyvenimas ir Amerikos lietuviai nenutilo. Spaudai burnas užčiaupus, kalbėtasi namuose, pabūviuose, susirinkimuose, baruose, reikiška, visur, kur tik sueldavo du lietuviai, ir mums įprastu būdu, sudarydavo...tris partijas.

NERA ATEITIES

Praeitis kai kuriems todėl graži, kad dabartis miglota, o ateities visai nėra. Čia gal įtelpų VLIKo jubiliejinis suvažiavimas, kuriame dalyvavo 39 popierinių organizacijų nariai ir 20 svečių. Nepasveikino jokia senųjų Amerikos lietuvių organizacija ar redakcija, išskyrus ALTA, kurio pinigais VLIKas išlaikomas (pernai gavo \$32,000). Sielos nagrinėtojas Freud įrodė, kad sąmonė dažnai nesąmoningai pasako, ką iš tikrųjų sąmonė mano, tik proto cenzūros sudraudžia tai pareikšti. Todėl, tur būt, visai sąmoningai Darbininko redakcija pirmoj skilty skelbė: "VLIKas po 25 metų", o čia pat, gretimoje, rašė: "Vaidmainiauti galima 20 metų, bet..."

VLIKas, kaip žinoma, atemigravo į Ameriką 1955 m. Netrukus susidūrė su kietu

gyvenimišku klausimu: kokią teisę vlikiečiai turi, tapdami Amerikos piliečiais, skelbti Lietuvos partijų atstovais?

ALTas išsprendė finansinį VLIKo klausimą.

Iš tikrųjų, kuria prasme, pavyzdžiui, dr. K. Sidlauskas gali skelbti Lietuvos krikščionių demokratų partijos atstovu VLIKe, kuomet tikrovėje dabar yra JAV pilietis ir veiklus Amerikos demokratų partijos narys? Net drąsus teisininkas V. Vaitekūnas šio galvosūkio nedrįsta imtis spręsti!

VLIKo pirm. dr. K. J. Valiūnas pripažino, kad organizacija susidaryė Kaune 1943 m. iš Lietuvos piliečių "atstovaujančių politškai organizuotai to laiko visuomenei", nors partijos okupantų jau buvo oficialiai uždraustos. Su socialdemokrato St. Kairio mirtimi, o krikščionies demokrato prelato Krupavičiaus pasitraukimu, rodos, nutrūko visi teisėti ir realūs dabartinio VLIKo ryšiai su "politinėmis lietuvių grupėmis, kurios yra tautos politinės minties reiškęjos ir vykdytojos" (tai VLIKo pirmojo 1943 m. pranešimo visuomenei žodžiai).

Vlikiečiai šiandien niekuo nesiskiria nuo eilinių ALTo ar Bendruomenės (senųjų ir naujųjų Amerikos lietuvių organizacijų) narių, tik šie priklauso aiškioms organizacijom ir savęs neverčia dviejuose suoluose sėdėti.

MIGLOTA DABARTIS

ALTas ir Bendruomenė turi ateitį. VLIKas be ateities, nes tauta Lietuvoje ir, be abejo, turi politinių grupių ir minčių, kad ir neorganizuotų, kurios šiuo metu yra tautos valios reiškęjos bei vykdytojos, tik VLIKas jų nepažįsta, nes ir pats jų neriria nei kitiems leidžia tai daryti.

VLIKo vicepirm. dr. Nemickas pabrėžė: Didysai lietuvių tautos tikslas yra vėl sukurti nepriklausomą Lietuvos valstybę.

Tai pagrindinis visų sąmoningų lietuvių tikslas. Tai 83-ius metus einančios Vienybės tikslas. Tai ALTo ir Bendruomenės tikslas. Tai dabartyje nesugaudančių ir ateities neturinčių vlikiečių tikslas. Tai visų lietuvių, išskyrus komunistus, tikslas. Gincai eina dėl kovos priemonių, ne dėl tikslo.

Nuotalkas visuomenėje pajuto vlikiečiai 1966 m. susaukė veiksmų konferenciją Clevelande, kuri, dr. Nemicko žodžiais, "privatų" santykiavimą pripažino -- reikalingu, abipusiai naudingu ir būtinu. -- Konferencijos nutarimai šio įspūdžio, rodos, nesuteikia. Dr. Nemickas, atrodo, čia kalba, paveiktas vienybiškų minčių. Jei tikėti dr. Nemickui, Clevelande veiksniui priėmė Vienybės žmonių poziciją, kuri įrodinėjo, kad,

Tęsiama 5 psl.

Mums rašo

RELIGIJOS LAISVĖ LIETUVOJE?

Prel. J. Balkūnas mano, kad religijos laisvė ok. Lietuvoje bus atsieta dar prieš Lietuvai atgausiant politinę laisvę. Taip rašo Naujienose, nr. 9, p. 4 -- Jonas Kaseliūnas.

Tai, tur būt, Vatikano tiesioginių derybų su Kremliaus diktoriais išdava? Kodėl mūsų spauda plačiau to neišryškina?

Ar gali būti tikėjimo laisvė, kai ten bendrai nėra jokios laisvės?

Šis Vatikano žygis yra tik beviltiška pabėga likti vieniams vietiškajizolacijojvisų kitų krikščionybės Bažnyčių tarpe. Pasaulio Bažnyčių Tarybos (World Council of Churches) išsiduosis Vatikanas nepripažįsta. Ekumenizmas yra priimtas Vatikano susirinkime, bet Vatikano seneliai jį vis dar, po senovės, tešioškotuoja. Lietka tik vienas kelias: išduoti laisvę neva religijos vardu ir leškoti pagalbos pas Kremliaus

diktorius-rusiškuosius imperialistus.

Stokim į bendrą kovą už laisvę. Laisvė nėra dalijama į tau ir man.

P. SALNA

APIE DRAUGĄ

"...Nebuvo rasta kitos išeities, kaip pakelti 1 dol. metinę pren...skaitytojai (gal) ir toliau pasiliks prenumeratoriais..."

Taip rašo Draugo leidėjai. Kas yra tie leidėjai? Oficialiai tai Liet. Kat. Spaudos d-ja. Tikrumoje: Kunigų Marijonų vienuolių samburis, gi faktiniai jau keli metai, kaip Draugą gspadoriauja po II p. karo imigravę į JAV kunigai (dypukai) vienuoliai.

Mes kurie turime reikalų su Draugu ir su min. vienuoliais per daugiau kaip 40 m., matomė daug skirtumų tarp senųjų Draugo savininkų ir naujųjų. Tenka pirmiausia pastebėti, jog per trumpą naujųjų viešpatavimą jau beroda trečią kartą pasoka prenumerata. Kągi, po 10.000 ar daugiau, be jokio darbo, per metus pralobti, tai visai neblogas reikalas.

Kai tenka vis dažniau pastikalbėti su ten dirbančiais ir apžvelgti pačią įstaigą, tai tenka pastebėti daug nesuderinamybių. Pirmiausia, tai krinta į akis didelis prabagiškumas. Teko pastebėti spausdinamųjų mašinų po 50.000 vertės, bet anot darbininkų, josios stovi beveik be darbo. Yra vienas intertipas, naujausios rūšies, prie kurio turi dirbti 3 - 4 žmonės, bet tiek pat darbo atlieka ir linotipas įgytas prieš 30 metų.

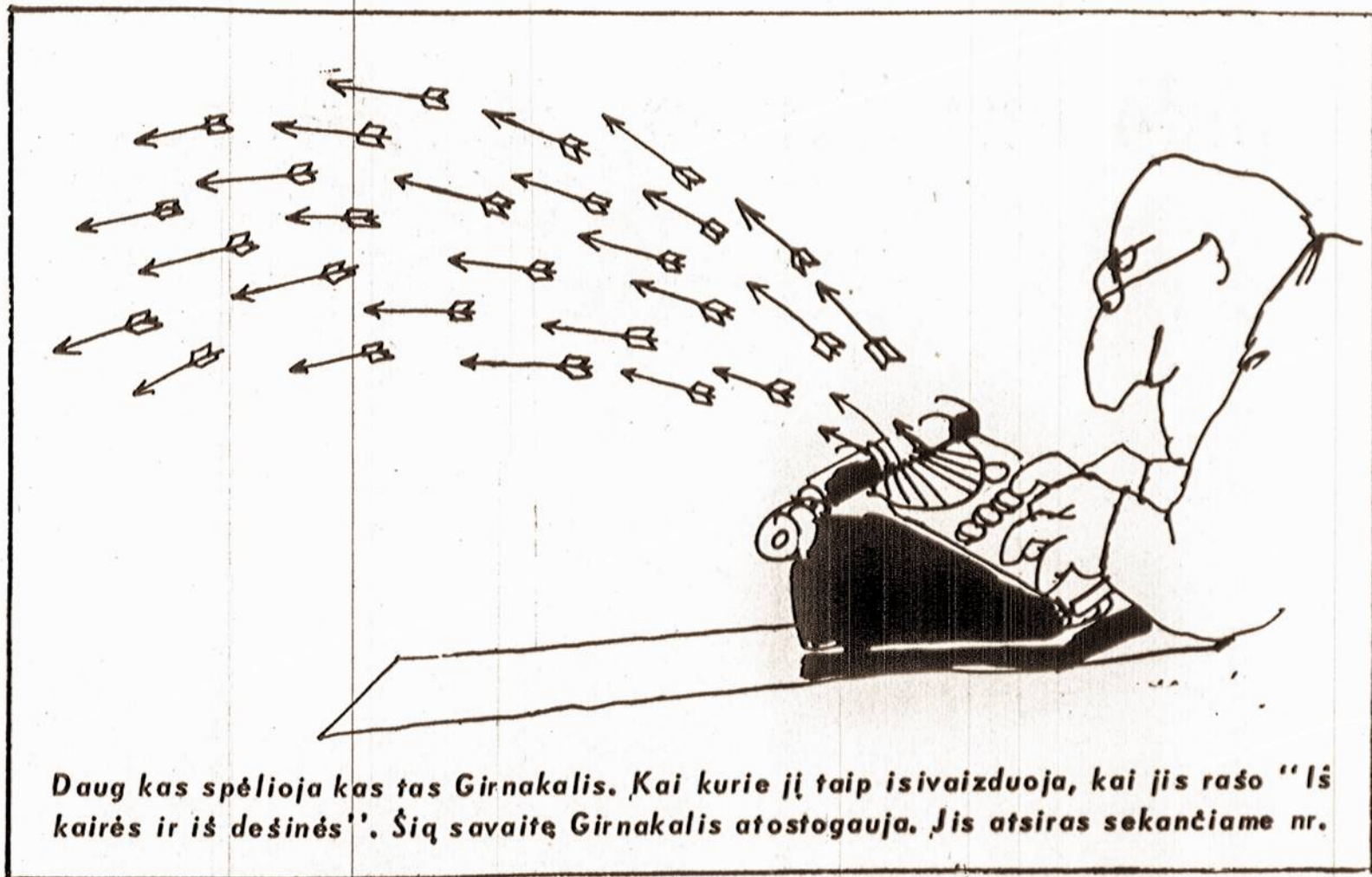
Draugas turi liuksusines patalpas, liuksusines susisiekimo priemones, moderniskus administracijos įrengimus. Dirba daug tarnautojų, bet nežiūrint blizgėjimo, dirbama, kaip prieš 40 metų. Jokios koordinacijos.

Darbininkai labai skundžiasi, kad menkai atlyginami, o kartais, dėl asmeniškos neapykantos atleidžiami.

Bendrai paėmus, tarp senųjų (amerikiečių) ir naujųjų (dypukų) administracijos yra daug skirtumų.

V. S.

CHICAGO, III.

Daug kas spėlioja kas tas Girkalis. Kai kurie jį taip išvaizduoja, kai jis rašo "iš kairės ir iš dešinės". Šią savaitę Girkalis atostogauja. Jis atsiras sekančiame nr.

STEBĖTOJO PASTABOS

Nesveikata ir amžius priverė Joną Kardelį pasitraukti iš 24-rius metus Montreale einančio savaitraščio Nepriklausoma Lietuva redakcijos.

Nauju redaktorium paskiriamas poetas Henrikas Nagys, pavaduotoju V. Žizys, techniškojo redaktorium P. Paukštaitis.

Naujoji redakcija žada liberališkumu būti -- atvira kiekvienam, kas Lietuvišką sąmonę kelia.

Neabejojama, mūsų spaudos darbuotojai stebės, ar poetui Nagiui pavyks žurnalizmui prilygti poetui Tysliavai.

Nepriklausomai Lietuvai pirmakūni Kanadoje buvo J. Kružintaičio-Kružės, Frenzelio ir kitų Toronte leistas mėnesinis Kanados Lietuvis. J. Kružintaitis-Kružė vėliau ilgus metus buvo Vienybės redakcijos narys.

J. Kardelis pateko į sunkią ekonominę būklę, kurią išgyveno daugelis -- ne pinigams bet visuomenės reikalams -- atsidavusių mūsų veikėjų; pavyzdžiui, J. Adomaitis-Sernas, broliai Biržiška ir kiti. Kardeliui gelbėti susidarė komitetas rinkti aukoms, kurias siūsti redakcijos vardu: 7722 Georges St., Ville La Salle, 690, P. Q. Canada.

Lietuvių kilmės admiralas Fred E. Bakutis, kuris dabar yra JAV Laivyno 14-tai apygardai vadas, Pearl Harbor uoste, jos vardu priėmė paminklinę lentelę, atžymėti pasalinę japonų puolimą 1941 m. gruodžio 7 d., kada nuskandintas karo laivas Arizona su 1100 įgulos, ir keli kiti laivai.

Lentelę parūpino Amerikos valstybių legislatūrų pirminkų konferencija.

Amerikos Lietuvių istorijoj Shenandoah, Pa. skaitomas pirmąja "Amerikos Lietuvių sostinė". Tą garbę dabar, atrodo, užėmė Chicago, Ill. Shenandoryje 1877 m. susiorganizavo, dabar dar gyvuojanti grynai Lietuviška Sv. Jurgio p-ja, kurios istoriją anglų ir Lietuvių kalbomis suredagavo prof. A. Kučas. Profesorius surinko daug Lietuvių gyvenimo įdomių faktų.

Per 40 metų miesto galvos būdavo lietuviai. O 1898 m. septyniems tūkstantiams Lietuvių buvo 59 salūnaiti! Po sunkaus darbo anglų kasyklose juk reikėdavo "dulkes nuplauti".

Toronto Tėviškės Žiburių redaktorius, kun. Gaidamavičius lankė Kristaus kančių vietas Jeruzalėje. Tarp kitko, rado žydų Jad Vašem

centrą, kur telkiamos žinios apie žmones, gelbėjusius žydus, nacių siautimo metu. Pasakoja: -- Lietuvių, kurie žydus gelbėjo, sąrašas labai trumpas -- vos kelios pavardės, o žymioji Vilniaus žydų gelbėtoja, Ona Šimaitė, įrašyta lenkams! Paklaustas, kodėl Lietuvių sąrašas toks trumpas, centro direktorius vokiečių kalba atsakė: "Dort sind viele Moerder" (Ten buvo daug žudikų).

Trimėnesiniam žurnale Sviesa dėmesį atkreipė aprašymas apie du stambius Vienybės bendradarbius, vienas net buvęs redaktorium. Jonas Petronis rašo apie poetą Joną Macį - Kėkštą (1867-1902), kuris mirė Vienybės redakcijos suoloje ir nevengia nušviesti jo buvimą vienybiečių. Bet Bronius Kuosa, rašydamas apie stambų Vienybės bendradarbį, Aleksandrą Fromą-Gužutį (1822-1900), kurio daugelį raštų Vienybė knygomis, išspausdino, pasidaro Bronium Apuoka, Vienybės nematančiu!

Amerikoje "hippiei" tiksliai pavaizduoja mūsų liaudies patarlę "Ilgas plaukas, trumpas protas".

Atsisėdo...

Atkelta iš 4 psl.

gali būt, tautos reikalams būtų naudingas "žmogus su žmogumi" santykiavimas, koki patarė ir Amerikos vyriausybės žmonės rytų Europos kilmės amerikiečiams, santykiaujant su komunistinėmis tėvynėmis. Veiksnių konferencijoj, kaip žinoma, dalyvavo ir amerikiečių pinigais išlaikomas Lietuvos Laisvės komitetas.

Nežiūrint dr. Nemickio įspūdžių, Clevelando konferencijos nutarimai pasirodė kaip tai netyvi, nes kitais metais (1967) veiksnių konferencijoj -- šį sykį -- šį sykį -- Washingtoną, kur ypač žiba "žmogus su žmogumi" principo saulutė. Atrodo, kad ji žibės ir Nixono metu, nes šis pareiškė, kad ne tiek laikysis "krūtininį atstatymo", kiek "liežuvių susitarimo" linijų.

Dr. Nemickas pasakoja: -- Washingtono konferencija, pripažinusi Clevelando konferencijos priimtą privatus santykiavimo principą, pavedė VLIKo valdybai išplėtoti, tai yra, interpretuoti (išaiškinti?) ir besikeičiančio gyvenimo sąlygoms labiau pritaikinti Clevelando konferencijos nutarimus.

Valdyba sudarė komisią, kuri "dirba darbu", bet, tur būt, tik dairosi per langą, nes per 2 metus -- nieko konkretaus nenukalė, nors anot dr. Nemicko: priešas ant kulnų lipa.

Dr. Nemickas pasaką baigia:

- Veiksnių nekenksmingu nepažintas privatus santykiavimo principas, atrodo, jau netengia atsakyti gyvenimo iškeliamiems santykiavimo klausimams, ypač kai okupantas jam naudingą (?) ir Lietuvos bylai žalingą (?) santykiavimo veiklą yra sustiprinęs.

Sunku tikėti, kad Maskva, kuri letena vėl gula savus "liberalus" ir suvaržė santykiavimą su užsieniu, "stiprintų" Lietuvos Lietuvių santykiavimą su išėivijos Lietuviais. Bet gyvenimas ir kietakačus įtikino, kad gyvenimas Lietuvoje organizuotas ir privatus priėjimas reikalingas pataisų bei išsilenkimų.

Jei mūsų diplomuotieji ir raštingieji nuo 1956 metų, kada Geležinėj uždangoje atsirado skylė, būtų ėmęsi santykiavimo klausimą svarstyti, ne pagal Jurgio kepurę, bet pagal klausimo esmę, šiandien jis jau būtų buvęs realiai ir tautai naudingas! Kryptimi išspręstas, nežiūrint kad, pasak Binkio, esame "karališki žmonės", o, pasak Kiršos, "vyrai nuo Zagrės". Dabar gi vargšas VLIKas ir jo komisija klausimą varto -- varto, it keptą bulvę ir vis nieko iki šiol neišgalvojo.

VYT. ŠIRVYDAS

je, tik vienos "lietuviškos". Išliko tik nacionalistinis sumetimas, kad parapija būtų Lietuvių iš vardo ir Lietuvių kunigų vadovaujama. Sumetimą siekiama sustiprinti, suorganizuojant "lietuvišką religinį centrą", savotiško "senato" pavidalu, atremtu "plačia katalikų visuomene" (taip aiškina Pr. G. Tėviškės Žiburiuose).

* * * *

Bažnyčios uždavinys, rodos, yra skelbti Kristaus mokslą. Jei to neatlieka mūsų kunigai parapijose, vyskų prižiūrimi, ar Lietuvių katalikiškas senatas ką smarkesnio apaštalavimo darbe atliktų? Koks jo vaidmuo Kristaus mokslą skelbti? Dievui, turbūt, nesvarbu, kuria kalba Jį kas garbina. Tik svarbu, kad ta kalba tikintysis Dievą suprastų. Būsimas senatas, atrodo, tepridės kitą pūtimą mūsų tėvų vienuolių spaudos būdon, kuri pučia nemylėti artimą Lietuvoje ir neieškoti santykio nei su juo nei jo engiamais dvasiškiais, nes šie turi istorinę nelaimę ("nuodėmę", kurios mūsų tėvai vienuoliai dovanoti negali?) gyventi po šovinistų didrusių bolševikų letena. Tačiau, planuojamas senatas gal ir iš tikrųjų padės skelbti Kristaus mokslą, liepiantį mylėti artimą (net priešą) ir nevaidinti Paskutinio Teismo teisėjus, iš anksto lietuvius skirstančius į avinėlius ir oželius?

* * * *

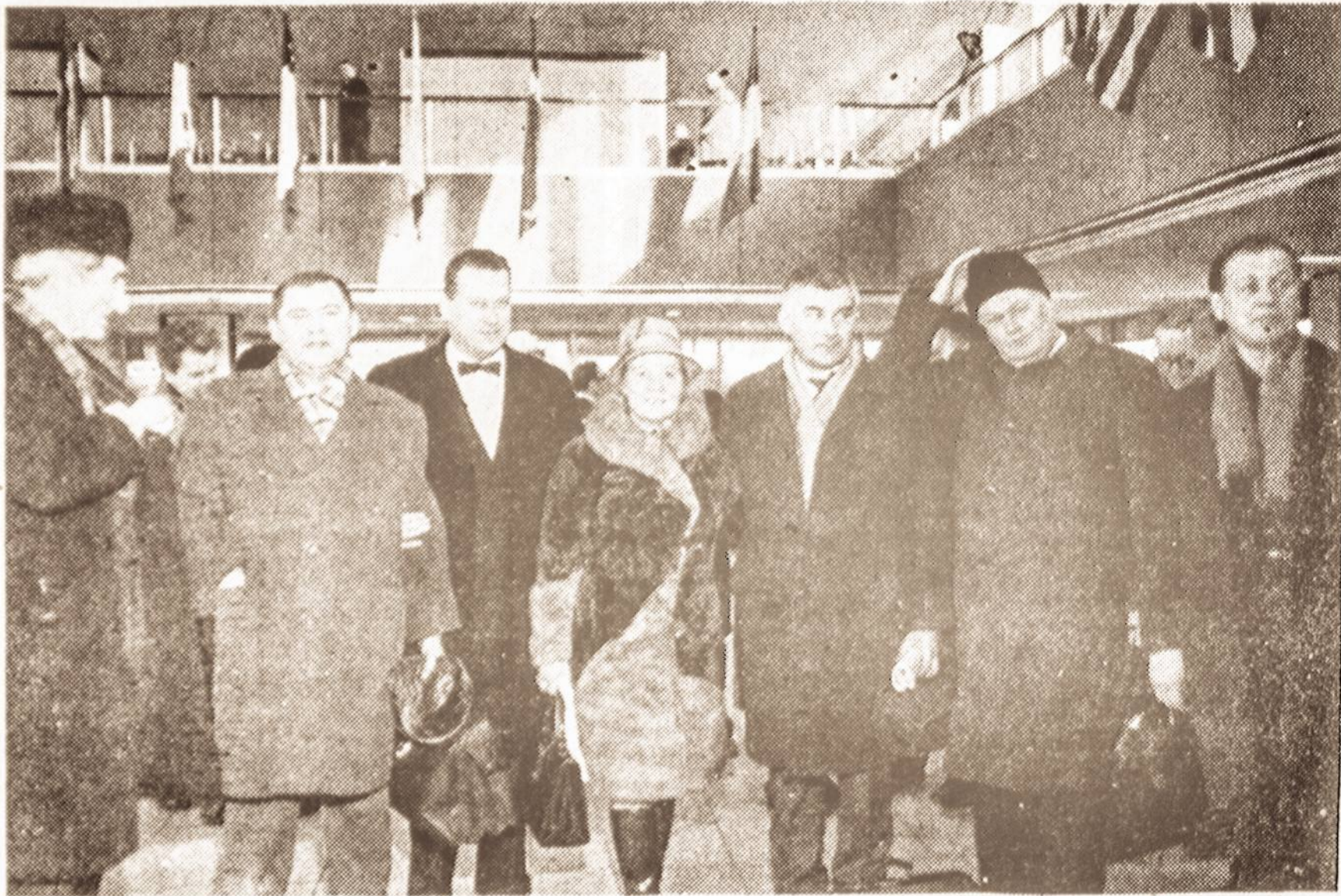
Al Gimantas prisimena A. Agaro (inž. A. Macijausko, Vienybės bendradarbio 1898-1904) Rygoje 1910 m. išleistą (Seinuose spausdintą) Lengvutę Lietuvos istoriją, skirtą jaunimui. Macijauskas buvo rašlus inteligentas, kokių dabar, deja, neturime (pavyzdžiui, būrelyje, kuris dirba JAV Kongreso knygyne, į kurį suplaukia daug lituanistikos). Gimė 1874 m. Biržų apskrityje, mirė 1950 m. Lietuvoj. Jis 1901 m. iškėlė bylą rusų spaudos valdybos viršininkui Šachovskojui už konfiskavimą Macijausko 1900 m. Peterburge išleisto Lietuvos-Latvijos žemėlapiu, kur vietovardžiai buvo surašyti Lietuvių kalba, draudžiamomis lotynų raidėmis. Byla pasiekė Aukščiausį senatą, kuris 1902 m. rado, kad carų imperijoj nėra teisėtai išleisto įstatymo, draudusio lietuviams spausdinti raštus lotynų raidėmis. Šachovkojus apeliavo, bet ir čia 1904 m. pralaimėjo. Byla turėjo didelio poveikio (pridėjus prie knygnešij nesulaikomai gabenamas Amerikoje ir Prūsijoje spausdintas knygas) atšaukti didrusio biurokrato neteisėtai uždėtą draudimą, paskelbtą Vilniuje 1865 m.

* * * *

Macijauskas-Agaras Lengvutėje istorijoj nepamiršo apžvelgti ir mūsų tų laikų spaudą. Išvardino Aušrą, Varpą, Ūkininką, Tėvynės Sargą. Olšausko Lietuvą Chicagoje ir Plymouth, Pa. ėjusią Vienybę Lietuvos Lietuvių, kuriai pats uoliai bendradarbiavo.

Vienybė ir šiandien eina ir tol eis, kol Amerikoje bus sąmoningų Lietuvių, įvertinančių laisvą žodį ir tautines-demokratinę mūsų spaudos tradicijas. Vienybės istorija, galima sakyti, yra tokia, kuriai tiktų poeto Mickevičiaus žodžiai, tarti Lietuvos istorijai: "Lietuvos istorija romantiška, Lenkijos -- skandalinga." Prieš skandalingus kitokios spaudos puolimus, Vienybė per 83 metus išnešė į visuomenę visus sveikuosius Lietuvių išėivijos Amerikoje principus. Ji juos neš ir 1969 metais, tikėdami susilaukti iš visuomenės reiškiamos finansinės paramos. Tegul Amerikos doleriai pavirsta Vienybės žodžiais!

VIENYBĖ NEVĒLUOTŲ, JEI IR SKAITYTOJAI NEVĒLUOTŲ APMOKĒTI PRENUMERATA, O SKĒLBĒJAI UŽ GARSINIMUS. VISŲ LABAI PRAŠOME PADĒTI MUMS LEISTI VIENYBĒ.

Kennedy aerouoste su svečiais iš Lietuvos

1969 m.
sausio 13 d.

Turistai iš Lietuvos ir Amerikos lietuviai susitinka Kennedy aerouoste. Iš kairės: dr. Levas Vladimirovas, svečias iš Lietuvos Feliksas Strumila, Vytautas Beleckas, Lione Jodytė-Matthews, jos giminaitis Lietuvos Kultūros ministras Lionginas Šepetys, Jonas Valaitis ir Lietuvos kino operatorius Viktoras Starošas.

Lietuvos Kultūrinių Rysių Draugijos pirm. pavaduotojas Vytautas Kazakevičius, Intouristo atstovė lydėjusi lietuvius į Amerika N. Koulikova ir Vienybės redaktorius Jonas Valaitis kalbasi apie ekskursantų kelionę Aeroflot lėktuvu į Amerika.

Jie susitiko, kaip seni draugai: (iš kairės) kino operatorius iš Lietuvos Viktoras Starošas, Vytautas Beleckas ir vienas žymiausių Lietuvos aktoriu Leimonas Noreika, kuris yra Justo Paleckio žentas.

Muzikė Mildred Stensler svečius iš Lietuvos pasitiko su gėlėmis. Nuotraukoje ji matoma su Vilniaus Operos solistu Eduardu Kania-va. M. Stenslerienė, Amerikoje gimusi lietuvaitė, prieš keletą metų lankėsi Lietuvoje ir dalyvavo Dainų šventėje, kaip dirigentė.

Inžinierius Antanas Mačionis (dešinėje), praeitais metais lankėsi Lietuvoje pas savo giminės ir draugus, taip pat buvo Kennedy aero-uste susitikti su svečiais iš Lietuvos. Iš kairės - kompozitorius Eduardas Balsys ir televizijos režisierė Stasė Borisienė.

Retas senovės paminklas

Vilniaus senamiestyje, mokslinės restauracinės dirbtuvės darbuotojai atskleidė įdomią senieną. Tai gyvenamasis prekybinis namas, statytas XV amžiuje. Specialistų nuomone, atidengtas kol kas pirmas senovės statinys, kurio fasado dekoracijai buvo panaudotas retas Lietuvoje grafitinis (impunentaliosios tapybos) būdas. Tyrinėtojus domina niūnūs gausumas namo rūsiuose, visiškai įprasta ornamentika, išsiskirianties savo dydžiu senovės paminklo degtos plytos, atiku puosnumas, pastato perdubincijimu daugybė vėlesniais amžiais, neįsiskirti kai kurie istoriniai duomenys.

Paminklą planuojama atstatyti. Restauravimo darbų, kurie bus pradėti jau šiemet, projekto autorius -- Specialiosios mokslinės restauracinės dirbtuvės architektas Evaldas Purlys.

Po ilgos kelionės iš Vilniaus, svečiai atvykę į Kennedy aerouostą, turėjo progą atsigaivinti ir pabendrauti su Amerikos lietuviais, prieš išskrendant į Philadelphia tą pačią dieną. Svečiai buvo vaišunami amerikonišku alumi ir kokteiliais. Viršutinėje nuotraukoje prie staliuko iš kairės sėdi: Kultūros ministeris L. Šepetys, J. Valaitis, Intouristo atstovė N. Koulikova, A. Laurinčiukas, V. Tysliavienė, V. Beleckas, solistė Lionė Jodytė ir Lietuvos kolkolgio pirmininkas Bastys.

DEŠINĖJE - (iš kairės): rašytojas Juozas Grušas, Feliksas Strumila, Vytautas Beleckas, Ieva Mizarienė, prof. Eugenijus Meškauskas, Dailė Jonaitienė ir dail. Antanas Gudaitis, kuris suprojektavo lietuviškąjį kambarį Pittsburgo Universitete.

TWA restorane Kennedy aerouoste prie stalo sėdi (iš kairės): turistė Mrs. Bell, aktorius Laimonas Noreika, Almus Šalcius, iš Lietuvos atvykęs žurnalistas Mykolas Požarskas ir brooklynietis Jonas Grybas.

Vienas įdomesnių momentų Kennedy aerouoste buvo, kai pasirodė lietuvis, imigracijos inspektorius. Pamatęs savo seną pažįtamą Joną Valaitį jis jį klausia: Kas čia atsitiko, kad tiek daug lietuvių atvyko iš Lietuvos? Ir Dailida džiaugėsi pamatęs tokią gausią grupę savo tautiečių atskridusių iš tėvynės. Imigracijos tarnyboje Dailida dirba daug metų. Jo pareigos -- patikrinti iš užsienio atvykstančių keleivių dokumentus.

MĒNULIS IŠ ARTI

Pažvelgęs į Mėnulį, žmogus labiau pamilsta Žemę. Monrealyje „EKSP-67“ dienomis JAV paviljone, kuris buvo įrengtas architekto Fulerio sukonstruotame milžiniškame rutulyje, lankytojų dėmesį patraukdavo kosmonautikos skyrius. Jame buvo eksponuojamos raketos ir Mėnulio paviršiaus maketas su prietaisais, kuriais naudosis žmogus, ten nuskrūdęs. Prie šio maketo įvykusiame spaudos konferencijoje paaiškėmusi dave amerikiečių kosmonautas Ričardas Gordonas.

— Mėnulio maketas pasaulinėje parodoje Ozaos mieste (Japonijoje — red. pastaba) bus gerokai pasikeitęs, nes iki to laiko žmogus nukeliaus į šią planetą, — pasako jis.

XIX Olimpiados dienomis Meksiko mieste veikia tarptautinė kosmonautikos paroda. Tarybų Sąjungos sekciją atidarė Olimpiados garbes sveičias tarybinis kosmonautas Germanas Titovas.

— Kaip atrodė Mėnulis iš kosminio laivo? — paklausė jo viena jauna meksikietė. — Ar jis iš ten matomas taip pat tik nakties metu?

— Mėnulis visada labai gražus, nors dienos ir naktys, skriejant raketą aplink Žemę, įgyja visai kitokių bruožus, — šypsodamasis atsakė Germanas Titovas. — Tikrai, jog ši planeta nepraras savo grožio ir tada, kai žmogus vaikščios jos paviršiumi.

Suos abu epizodus prisiminiau, žiūredamas į televizijos ekraną, kuriame be gyvybės ženklo stovėjo didžiulė 16 aukštų namo dydžio trijų pakopų raketa „Saturnas-5“, kuri netrukus turėjo startuoti ir išvesti į tarpplanetinius kelius kosminį laivą „Apolonas-8“

su trijų žmonių įgula: Frenku Bormanu, Viljumu Andersu ir Džeimu Lovelu. Dar iš vakaro buvo abejojama, ar „Apolono-8“ starto metu bus palankus oras, ar nereikės paleidimą atidėti. Tačiau gruodžio 21 d. rytas išaušo gražus, ir labai, laukiant starto, televizijos žiūrovams buvo rodomi trys išsigelbėjimo keliai, jeigu įvyktų taip, kaip įvyko 1967 metais sausio 27 dieną, kada, bandant tokio pat tipo kosminį laivą, gaisro metu žuvo trys amerikiečių kosmonautai. Paskui buvo įjungtas laikrodis, kuris skaičiavo, kiek dar liko sekundžių iki starto. Ekране pasirodė ugnies kamuoliai, kuriuos matė milijonai televizijos žiūrovų, pasigirdo baisus trenksmas, kurį girdejo visi, tuo metu būvę 80 kilometrų spinduliu nuo raketos paleidimo vietos.

Ugnis, senovės filosofų teigimu, buvo vienas iš gamtos pradų. Dar kartą su ugnies pasirodymu „Saturnas-5“ įgijo gyvybės jėgą ir, iš pradžių tingiai pajudėjęs, paskui sparčiai didindamas greitį, tarsi fantastiškas vityturys, pakilo į mėlyną rytmečio erdvę, nusinešdamas su savimi kosminiame laive esančius tris drąsius kosmoso žvalgus, pasiryžusius savo akimis pasižiūrėti, kaip atrodo Mėnulis iš arti ir Žemė iš toli. Žemėje pasilikę žmonės linkėjo jiems sėkmingos kelionės, laimingo sugrįžimo. Televizijos ekrane matėsi, kaip, atlikusi savo darbą, nuo fantastiško vityturio atsiskyrė pirmoji raketos pakopa, kaip pradėjo dirbti antroji. Raketa vis didino greitį. Paskui, kai ją „matė“ ir „girdejo“ tik radioelektroninės „akys“ ir „ausys“, budinčios Hiustone (Techaso valstija), Goldstone (Kalifornija), Madride (Ispanija) ir Kanberoroje (Australija), nuo jos atsiskyrė antroji pakopa. Praėjus 11 minučių ir 30 sekundžių, trys kosmonautai jau skrido aplink Žemę 118 mylių aukštyje. Padarius dar vieną apsisukimą aplink Žemę, buvo įjungta trečioji raketos pakopa, ir „Apolonas-8“, įvelkęs Žemės trauką, nuskriejo Mėnulio kryptimi.

Kelionė į šią planetą yra lengva tiems, kurie, sėdėdami patogiose foteliuose, skaito anglų rašytojo Džono Vilkinso, prancūzo

Ziulio Verno ir kitas knygas, kurias sukūrė lakus žmogaus protas, jau seniai išvažinėjęs begaliniais kosmoso keliais. Kelionė į Mėnulį yra nepaprastai sunki tiems, kurie įsivaizduoja realybę, kurie pažįsta gamtos dėsnius ir supranta, jog žmogus negali jų sulaužyti, o tik panaudoti juos savo tikslams.

„Apolono-8“ įgula, o taip pat visiems, kurie ateityje keliaus į Mėnulio orbitą, reikėjo įveikti eilę sunkių momentų. Bet du iš jų buvo ypač pavojingi. Padarius apsisukimą aplink Mėnulį ir atėjus laikui ištrūkti iš jo traukos jėgos, nesuveikus raketiniam varikliui, grėisė pavojus pasilikti amžinai Mėnulio belaisviu. Ne mažesnis pavojus grėsia, sugrįžtant į namus — Žemę, įeinant į atmosferą 25 tūkstančių mylių per valandą greičiu, patekus į ją didesniu, negu 7,1 laipsnio, kampū, „Apolonas-8“ nuo trinties sudegtų. O jeigu šis kampas būtų mažesnis, negu 5,1 laipsnio, — jis atšoktų nuo atmosferos, tarsi mestas plokščias akmuo nuo vandens paviršiaus. „Apolonas-8“ sėkmingai įveikė kritiškus momentus.

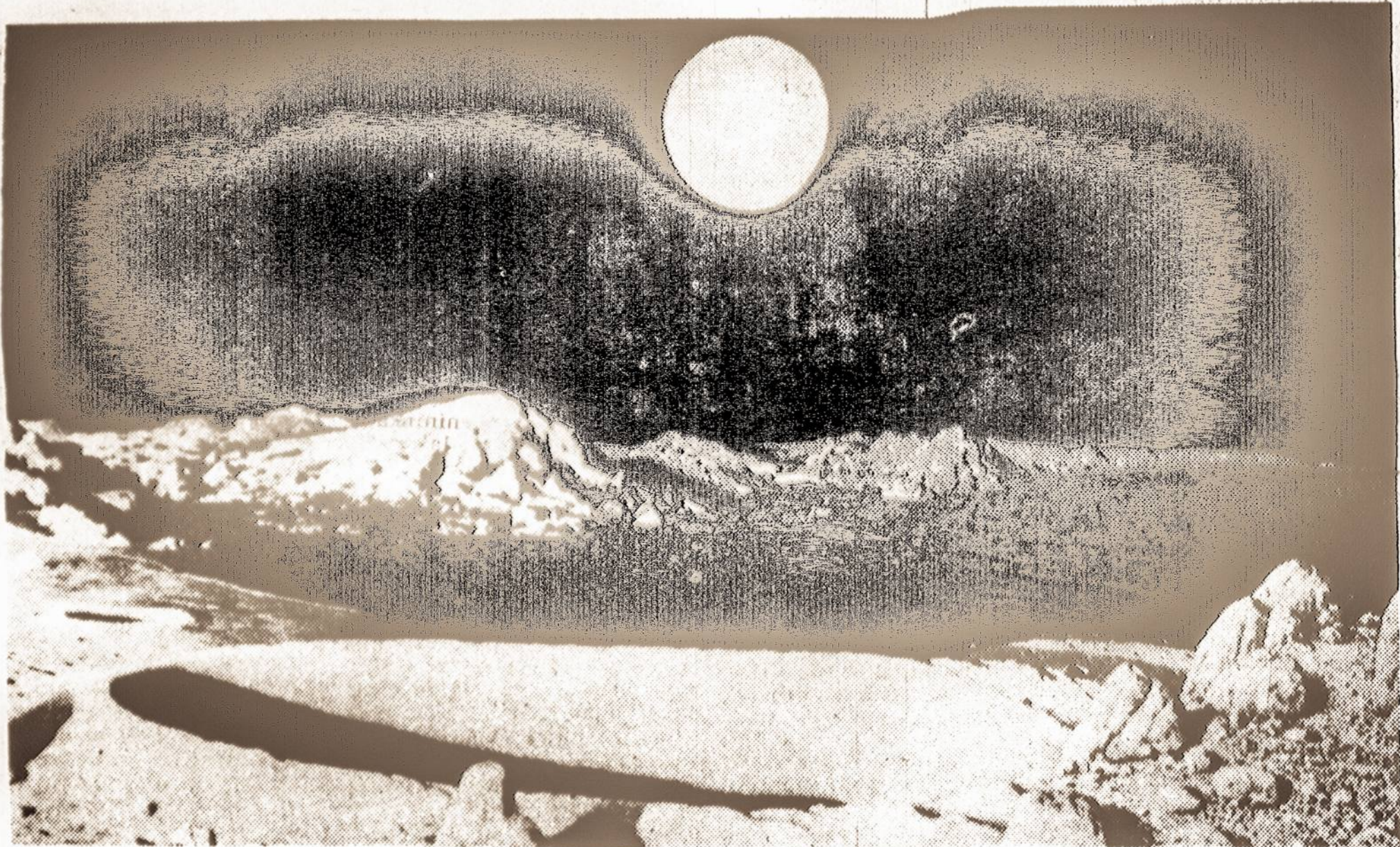
no ir kosmoso jūreiviai tą tortą suvalgė gana greitai. Tačiau „Apolono-8“ įgulos žygis kosmoso kelionių istorijos knygoje, kuri prasiėjo Jurijaus Gagarino žygdarbiu, pasiliks įrašytas visiems laikams.

Sėkmingai pasibaigus trijų amerikiečių kosmonautų kelionei, šių eilučių autorius paskambino telefonu iš Niujorko į kosminių skridimų centrą, kuris yra netoli Hiustono Techaso valstijoje. Aš nežinojau kosminių skridimų centro telefono numerio, todėl, pasisakęs Niujorko centrinės operatorėi, jog esu tarybinis žurnalistas, paprašiau padėti. Netrukus aš jau kalbėjau su centro atsakinga darbuotoja Liusi Dik, kuri mėlai sutiko pasidalyti su tarybiniais skaitytojais žiniomis, liečiančiomis „Apolono-8“ skridimą. Ji papasakojo, jog, paruošiant šį skridimą,

dešimt metų dirbo 400 tūkstančių mokslininkų, technikų ir darbininkų. Darbai kosmoso įsisavinimo srityje bus plečiami. Ten, iš kur pakilo „Apolonas-8“, pradėta „Apolono-9“, „Apolono-10“ ir ki-

riuje visi akmenys turi savo garbingą vietą, o jos viršuje nuolat sužibta vis naujos žvaigždės ir užleidžia vietą kitoms. Trys amerikiečių kosmonautus Mėnulio kryptimi pasiuntė ne tik trijų pakopų „Saturno-5“ raketa, o daugelį pakopų turintis žmogaus protas ir žmonijos civilizacijos jėga.

„Apolono-8“ pakilimą, penkis televizijos seansus iš kosmoso ir kosmonautų pirmuosius žingsnius, sugrįžus jiems iš kelionės aplink Mėnulį, per televiziją stebėjo milijonai amerikiečių ir daugelio kitų pasaulio šalių žiūrovai. Jų reakcijos buvo įvairios, kaip įvairūs yra ir patys žmonės. Kai vieną savo pažįstama amerikietį pasveikinau su sėkmingai pasibaigusiu žygiu, jis padėkojo, o paskui visai rimtai nusiskundė, jog tomis dienomis „Apolono-8“ seansai jam labai trukdydavo stebėti futbolo finalinius susitikimus. Man teko kalbėtis su keliais amerikiečiais, kurie yra įsitikinę, jog žmogus privalo pirma išspręsti problemas žemėje, o tik paskui nukreipti žvilgsnius ir energiją žvaigždžių kryptimi. „Niujorke trūksta skiepių Honkongo

Skridimo metu „Apolonas-8“ turėjo pastovius ryšius su Žeme. Nors kosmonautai turėjo didelę veikimo laisvę, jų kelionę reguliavo kosminių skridimų centras, esantis netoli Hiustono. Be pritraukos dirbo didelė grupė žmonių. Tuo metu, kai penkis tonas sveriantis kosminis laivas 6,5 laipsnio kampū įėjo į Žemės atmosferą, trumpam laikui ryšys buvo nutrūkęs, paskui jis vėl atsinaujino, ir radijo bangomis atėjo Džeimso Lovelo balsas: „Mes jaučiamės gerai, nors skridome kaip kamuolinis žaibas“. Skridimas per Žemės atmosferą truko 10 minučių. Lėkdamas į Havajų salų į Sidnėjų, keleiviai matė ugninį rutulį, kuris paliko paskui save ryškia raudoną 100 mylių ilgumo uodegą. Tai buvo „Apolonas-8“. Iki raudonumo įkaltęs kosminis laivas pradėjo atvesti, supdamasis ant Ramlojo vandenyno bangų. Buvo dar tamsu. Kartu su aušra prie jo atkriodo malūnsparnis, kuris nugabėjo sveikus ir džiaugsmu spindinčius kosmoso keleivius į lėktuvneį „Jorktaun“. Ten juos apžiūrėjo gydytojai, o jūreiviai pavaišino 250 kilogramu sveriančiu tortu, kuris turėjo knygos formą ir ant kurios lapo sąduimynais buvo įrašyti kosmonautų vardai. Linksmi oke-

tų kosminių laivų ir raketų statyba. Vyriausybė ir kongresas vadinamajai Apolono programai vykdė 24 milijardus dolerių. Misis Liusi Dik toliau papasakojo, jog į Hiustoną iš Havajų salų greitai turi atvykti ir trys kosmonautai, kurių šiame mieste laukia šeimos, visuomenė ir mokslininkai. Kosminio skridimo centro darbuotojai džiaugiasi, jog ta proga amerikiečius pasveikino TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas N. Podgorinas ir dešimt tarybinų kosmonautų. Ji papasakojo vakar įvykusios spaudos konferencijos metu Astronautikos ir kosmoso tyrimo nacionalinės valdybos direktoriaus Tomo Peino žodžius: „Tūkstantyje mylių nuo Žemės nėra vietos JAV ir TSRS lenktyniavimui. Kosmoso įsisavinimas yra skiriamas visai žmonijai.“

„Apolono-8“ startą Kenedžio iškytulyje stebėjo daug žurnalistų ir garbės svečių. Jų tarpe buvo Čarlzas Lindbergas, kuris 1927 metais perskrido Atlanto vandenyną. Žygius ir žygdarbius reikia įvertinti, atsizvelgus į vietas, laiko ir aplinkos sąlygas. Atlanto nugaletojų Lindbergo, Dariaus ir Girėno žygių šlandien gali atrodyti menki. Tačiau taip iš tikrųjų nėra. Žmogaus civilizacijos ir mokslo pastikimas — tai didžiulė piramidė, ku-

gripui sustabdyti, o mes jau ruošiamės už pusės metų paleisti žmogų pasivaikščioti po Mėnulį! — piktinosi viena niujorkietė, kurią klausinėjo televizijos komentatorius.

Nors Mėnulį iš labai arti apžiūrėjo trys kosmonautai, jis ir toliau Žemės gyventojams naktimis dosniai barsto šaltą sidabrą. Jis nepasikeis ir tada, kai jo paviršiumi vaikštinės žmonės ir, žiūredami į dangų, stebėsis, kokia šviesi ir didelė yra planeta, ant kurios gimė ir subrendo tolimoms kelionėms žmogus.

APIE AUTORĮ

Žurnalisto Alberto Laurinčiuko vardas mūsų spaudoje dažnai linksnuojamas. Kai kurie laikraščiai rašo, kad jis „politrukas“, „Maskvos agentas“ ir t.t. Bet tie laikraščiai panašiai atsiliepią apie kiekvieną žymėsnį lietuvį atvykusi iš Lietuvos.

Mums atrodo kitaip. Nors su jo nuomonėmis dažnai nesutinkame, bet negalime paneigti fakto, kad jis yra gabus žurnalistas ir Lietuvos spaudai parašo įdomių reportažų iš Amerikos. Jo rašinys apie JAV astronautų žygį, kurį čia beveik ištiesai perspausdiname iš „Tiesos“, vienas iš geriausių lietuviškoje spaudoje. (RED.)

VIENYBĖ, 1969 m. sausio 24 d.

LIETUVOJE

BANAČIO MUZIEJUI

Sventai saugo Jurbarko rajono Eržvilko apylinkės gyventojai savo krašto sūnaus, buvusio Lietuvos kultūros ministro J. Banaičio atminimą. Vidurinės mokyklos kraštotyrininkai, mokytojų A. Striauko ir J. Petraičio vadovaujami, užrašė J. Banaičį pažinusių žmonių pasakojimus, toliau renka eksponatus jo būsimam muziejui. O neseniai eržvilkiečius pasiekė žinia -- gautas J. Banaičio kultūros namų projektas. Jį sukūrė Specialiųjų mokslinių restauravimo gamybinių dirbtuvių projektavimo biuras. Projekto autorių tarpe yra buvęs eržvilkiečių V. Kaminskas.

Vienoje kultūros namų patalpoje bus įrengtas J. Banaičio muziejus.

* JUSTAS PALECKIS, kuris dabar yra Maskvoje tautybių pirmininku, sausio 22 d. mini savo 70 metų sukaktį.

Baltarusių spausdintos knygos istorija

Baltarusijos Mokslų akademija išleido kolektyvinį veikalą, skirtą baltarusių spausdintos knygos 450 metų sukakčiai paminėti. Kaip žinoma, pirmąją knygą baltarusių kalba išspausdino 1517 m. Pragoje Pranciškus Skorina, kilęs iš Polocko, kuris 1525 m. nuvyko gyventi į Vilnių ir čia toliau tęsė knygų leidybą, duodamas pradžių knygų spausdinimui Rytų Europoje.

P. Skorinos reikšmingosios veiklos jubiliejus 1967 m. buvo plačiai paminėtas.

Ši stambų 434 puslapių veikalą sudaro 21 studijinis darbas. Autoriai, daug kur remdamiesi naujais duomenimis, išsamiai nušviečia ne tik P. Skorinos veiklą, bet ir jo gyventą laikotarpį, nagrinėja daug svarbių klausimų, susijusių su humanizmo ir reformacijos idėjų plitimu Baltarusijoje ir Lietuvoje, apžvelgia įžymesniųjų anų metų baltarusių kultūros veikėjų bei rašytojų (S. Budno, V. Clapinskio ir kt.) darbus, nagrinėja pirmųjų baltarusių knygų kalbą bei stilių ir iškelia jų reikšmę tolesnei baltarusių raštijos raidai. Veikale apžvelgiami visi svarbesnieji vadinamosios skortnianos darbai, paskelbti įvairiomis kalbomis, ir nušviečiama knygų leidyba Baltarusijoje.

Daugelyje veikale idėjų darbų ne kartą liečiama ir Lietuva, aptariama pirmųjų Vilniaus spaustuvininkų (pav., brolių Mamoničių ir kt.) veiklos šviečiamoji reikšmė, pateikiama daug naujų faktų, svarbių ir liuanistikai.

Veikalas išleistas labai puošniai, gausiai iliustruotas. Tai vertingas įnašas į literatūros istoriografijos, kalbotyros, kultūros istorijos ir bibliografijos mokslą.

NAUJIEJI LEIDINIAI

Lietuvoje naujų knygų vitrinose pasirodė vieno žymiausių praėjusio šimtmečio vidurio lietuvių poetų Valerijono Azūkalo (Zagurskio) rinkinys Raštai lietuviški.

Kasmet turtėja Lituaništinė biblioteka. Ruošiamispaudai J. Basanavičiaus rinkiniai raštai. Rinktinėje bus spausdinami reikšmingiausi žinomo visuomenės veikėjo ir mokslininko darbai istorijos, stenografijos ir tautosakos srityse. Juose skaitytojas ras J. Basanavičiaus veikalus iš krikščionybės santykių su senovės lietuvių tikyba ir kultūra, apie senovės lietuvių pilis, iš lietuvių gyvenimo 1915-1917 m. po vokiečių jungu, Vilnius lietuvių dainose, Gamta lietuvių dainose ir pasakose ir kt.

Siemut numatyta išleisti XV amžiaus rasytojo ir istoriko J. Lasickio, etnografinio pobūdžio traktatą Apie žemaičių papročius. Ruošiamas spaudai lietuvių literatūros klasiko A. Baranauko raštų dvitomis. Pirmąjį tomą sudarys svarbiausioji poeto literatūrinio palikimo dalis: poema Anykščių šilelis, eilėraščiai Kelionė Peterburkan, Pasikalbėjimai giesmininko su Lietuva ir kt.

Kauno muziejus Žiemą, kurį, tarp kitų įdomybių, Lietuvoje aplankė lietuviams draugiška Čekoslovakijos delegacija.

Diriguoja Balys Dvarionas

Vilniaus Valstybinėje filharmonijoje prie dirigento pulsto vėl stovėjo profesorius Balys Dvarionas po ilgesnės pertraukos (antras koncertas šį sezoną). Šį kartą programoje buvo A. Dvoržako, S. Rachmaninovo ir P. Čaikovskio kūriniai.

Balys Dvarionas

Dvarionas -- menininkas, mokantis pačiomis lakoniškiausiomis, pačiomis paprasčiausiomis priemonėmis dėstyti autoriaus mintis. Kai diriguoja Dvarionas, nieko nėra nepaprasto, nieko nėra per daug, net nepastebi jo saikingų judesių, nematai jo paties, tik girdi muziką, aiškiai, suprantamą. Girdi autoriaus mintis, perteiktas tiesiai iš lūpų.

Gal tas objektyvumas, mokėjimas paprastai dėstyti autoriaus mintis ir yra Dvariono stilius?

Aišku viena, kad toki beartipišką autoriaus ir atlikėjo santykį gali pasiekti tik menininkai, pažįstantieji gyvenimą, sugebantieji jį stebėti; jiems autoriaus mintys ir pergyvenimai tampa jų pačių mintimis.

Koncertas prasidėjo gyvenimo džiaugsmu spindinčia ir šokio ritmais pagrįsta A.

Koncertą B. Dvarionas užbaigė P. Čaikovskio "Patetinė" simfonija.

"VI simfonijoje Čaikovskis nugarimsta į toki pesimizmo gylį, žmogaus asmenybė tampa tokia vieniša, tokia atstumta į kosminius tolius, kad bandymas suteikti jai budrumo akimirks, heroizmo dviejose vidurinėse dalyse lyg pabrėžia finale šių pastangų beviltiškumą" (N. Miaskovskis). VI simfonija neneigia gyvenimo, bet išreiškia gilų liūdesį, kaip visų žmonių suprantamą ir jaučiamą tiesą.

Didelį poveikį daro abi kraštinės simfonijos dalys. Gal dėl jų plastiškos formos, o gal dėl paprastumo, kuriuo į klausytojus prabilo B. Dvarionas.

Dvoržako uvertiūra "Karnavalas". S. Rachmaninovo II koncertui fortepilonui su orkestru jauną pianistą, konservatorijos I kurso studentą Balį Žiuraitį.

Balys jau užkariavo publikos simpatijas II tarpspublikiniame M. K. Čiurlionio konkurse. Sėkmingas debiutas su orkestru šiame koncerte papildė gerbėjų būrį. Koncertas skambėjo pilnas jaunatviško revoliucingumo, šviesios, nuoširdžios lyrikos, elegijos. Forteponas gerai įsiliejo į orkestrą.

* Kipro Petrausko muziejus bus įsteigtas namuose, kuriose jis gyveno Kaune. Bus kambarys ir komp. Mikui Petrauskui, kurio palaičius iš Dusmenų kapinų nutarta perkelti į Vilniaus Rasų kapines prie jo brolio Kipro.

VYT. BELECKAS
Savininkas

Winter Garden Tavern Inc.

1883 Madison Street
Brooklyn, 27, N. Y.
Tel. EVergreen 2-6440

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIAMS
FRANCOZŲ, BE TO, DAUDOMI
POLAIDOTUVINIŲ PIETUS.

Pilnas odinis šiluminis maitinimas
patalpiname bute.

CARPENTER
CABINET
MAKER
CUSTOM BUILT
CABINETS
• BOOKCASES • ANTIQUE REPAIRING
FORMICA WORK SPECIALISTS
AUGUST VILENIŪKIS
119-20 JAMAICA AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y.
VIRGINIA 7-5766

Mirė kompozitorė Gražina Bacevičiūtė

Pianistas Vytautas Bacevičius neseniai gavo telegramą iš savo sesers Wandos, gyv. Varšuvoje, kad sausio 19 d. mirė jo pagarsėjusi sesuo, kompozitorė Gražina Bacevičiūtė.

Tai buvo baisus smūgis broliui ir visiems, kurie vertino šią talentingą moterį; kaip moteris-kompozitorė pagarsėjusi visame pasaulyje. Jos kūriniai buvo atliekami ir Amerikoje ir kritikų ir muzikų aukštai vertinami.

Gražinos Bacevičiūtės kūrybinis palikimas labai didelis: 4 simfonijos, 7 koncertai smuikui, 7 styginiai kvartetai, kvartetas 4 violončelėms, muzika styginiams, triuboms ir mušamiesiems, daug kamerinės muzikos ir t.t. Vienas paskutinių jos kūrinių - koncertas dviem fortepijonams su simfoniniu orkestru suskambės Vilniuje vasario mėn.

Gražina Bacevičiūtė gimė Lodzėje 1913 m. Baigė Varšuvos konservatorijos kompozicijos ir smuiko klases. Kaip smuikininkė koncertavo eilėje Europos valstybių. Praradusi kompozicijos studijas Paryžiuje, pasirinko kūrybos kelią.

Muzikali Bacevičių šeima kilusi Sakių apskrityje. Tėvas Vincas gimęs 1875 m. baigė Veiverių mokytojų seminariją, Lodzėje -- muzikos mokyklą. 1923 m. grįžo į Lietuvą, Kaune Aušros gimnazijoje buvo muzikos mokytoju. Parašė kompozicijų styginiams ir dūdų orkestrui, organizavo moksleivius muzikinei veiklai.

Visi Bacevičių vaikai muzikai: vyriausias - Kęstutis Antanas, mokytojavęs Kaune, Varšuvos konservatorijos profesoris; Vytautas - New Yorke, žinomas kaip modernus kompozitorius, virtuozas

GRAŽINA BACEVICIUTĖ (1913 - 1969)

pianistas, Kauno konservatorijoje dėstęs muziką, o atvykęs į Ameriką plačiai koncertavęs po visą kraštą, sukūrė keliolika simfonijų ir daug

kitų kūrinių. Vanda Bacevičiūtė - pianistė, muzikos kritikė, studijavusi Kane, Lodzėje, Varšuvoje, kur dabar gyvena.

Mirė Jonas Brundza

Jonas Brundza, ilgametis vargonininkas šv. Jurgio par. bažnyčioje, mirė sausio 10. Palaidotas sausio 14 iš šv. Jurgio par. bažnyčios šv. Jono kapinėse.

Gimęs 1889 m. Piliakalnių kaime, Šunskų valsč., Marijampolės apskr. Muzikos mokėsi iš J. Bendoriaus Marijampolėje, vėliau Varšuvoje, Voroneže. Kaune 1918 m. buvo pirmasis Kauno įgulos dainavimo mokytojas. I Ameriką atvyko 1923 m. Dėl li-

gos iš vargoninkavimo pareigų pasitraukė. Rašė spaudai J. Pabalnio, J. Kapso, J. Piliakalnio slapyvardžiais. 1936 m. išleido Česlovo Sasnausko monografiją, kurią paruošė Juozas Žilevičius.

ANTANAS A. PRIŽGINTAS

Šių metų pradžioje, Teresė ir Viktoras Prižgintai, gyv. Bound Brook, N. J., gavo pranešimą, kad gruodžio 30 Vietname žuvo jų sūnus, leitenantas Antanas A. Prižgintas. Jis gimė 1945 m. Vokietijoje.

Užaugo ir mokslus baigė Amerikoje. Praėjęs marinų karinį apmokymą praeitų metų lapkričio mėn. buvo išsiųstas į Vietnamą.

Velionio palaikai buvo atvežti į Bound Brook, N. J. Iškilmingos laidotuvės įvyko sausio 16 d., dalyvaujant vietos veteranų lygai ir šimtams žmonių.

Vilkaviškio rajono centrinėje taupomojoje kasoje pradedant Naujuosius Metus buvo 7 milijonai, 180 tūkstančių rublių.

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

* Povilas Tautvaišas, Chicagoje gyvenantis šachmatų meistrų klasės žaidėjas, buvo plačiai aprašytas Chicago Daily News šeštadieniniame priede -- Panorama (sausio 4 d. laidoje). Čia net 2 su puse puslapio paskirti Chicagoje įvykusio "Mid-American" šachmatų turnyro aprašymui, kuriame mūsų šalis dalinosi 1 vietą su dviem amerikiečiais šachmatininkais. Daug vietos skiriama Tautvaišos pasiekimų atžymėjimui, paminint, jog jis yra vienas iš trijų Chicagoje gyvenančių šachmatų meistrų (turi patį aukščiausiąjį "reitingą"). Rašoma, kad mūsų šalis jau 1936 m. buvo Lietuvos rinktinėje, kuri žaidė olimpiadoje Munchene. Atvykęs į Ameriką 1949 m. jis savo pirmame turnyre -- Bostono miesto atvirose varžybose gavo meistro kvalifikaciją, jas laimėdamas 9-0 pasekme. Prie straipsnio yra ir Tautvaišos nuotrauka.

* D. Vidugirytė, 15 m. amžiaus plaukikė, Panevėžyje įvykusiose varžybose virsijo meistrės norma. Ji 100 m. krūtine nuplaukė per 1:22,3. Ji mokosi Panevėžio sporto mokyklos-internato septyn-tojoj klasėje.

* Lietuvos kino studijos sporto filmas Žirgai ir berniukai (autorius-operatorius V. Starošas) Tbilisyje įvykusiame Sov. Sąjungos sportinių filmų festivalyje buvo atžymėtas sidabro medaliu.

Ignas Sakalas, ilgametis filatelistų draugijos Lietuva pirmininkas, pasitraukė iš tų pareigų ir jas perėmė J. Zyngas.

ADVOKATAS

C. A. VOKET

(VOKIETAITIS)

41-40 74th Street
Jackson Heights, N. Y.

Telefonas: NEwton 9-6620

SPORTAS LIETUVOJE

Lietuvos aviacinio sporto federacija išleido leidinį, pavadintą Sparnai. Jame rašoma apie žymiuosius lakūnus, kosmonautus bei kitus aviacinio sporto dalykus.

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreiptis į

REAL ESTATE & INSURANCE

John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi miesto, valstybės ir federalinės valdžios mokesčių paraiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas
Virginia 6-1800

Knight Cap

August Traun, sav.

LIETUVIŲ RESTORANAS

UŽKANDŽIAI
PIETŪS
VAKARIENĖ

ĮVAIRŪS
ŽUVIES
PATIEKALAI

GERI VALGIAI ĮVAIRŪS
GĖRIMAI PRIEINAMOMIS
KAINOMIS

810 Chestnut St.
Philadelphia

Skaniausia lietuviška
duona gaunama

**SILVER BELL
BAKING CO.**

Sav.
A. RADŽIŪNAS

PYRAGAI VEDYBNIAMS
IR KITOKIEMS POKYLIAMS

STagg 2-0638
86-40 Stagg Street,
Brooklyn, N. Y.

PETER'S
Bar & Grill

Sav.
PETRAS KADAS

Jauki vieta
įvairūs
gėrimai.

Graži salė
pobūviams bei
susirinkimams.

KVIEČIAME IR LAUKSIME JŪSŲ ATILANKANT

459 Grand Street
Brooklyn, N. Y. 11211

Telefonas:
EVergreen 4-8698

VIENYBĖ

Šis 24 psl. Vienybės numeris apima dvi laidas: Nr. 1 ir Nr. 2. Labai apgalvestaujame, kad pirmieji 1969 metų Vienybės leidiniai skaitytojus pasiekia taip pavėluotai. Kaip ir šimtai tukstančių newyorkiečių, taip ir mes Vienybėje, persirgome tą nelemtą fliu ir turėjome nugalėti įvairių kitų kliūčių.

Sekančioji Vienybės laida vasario 7 d. jau baigiama ruošti ir bus išsiusta laiku. Iš savo pusės dedame visas pastangas sureguliuoti Vienybės leidimą ir prašome skaitytojus atlikti savo pareigą: laiku atsiųsti prenumeratos mokėstį. Iki šiol apie 40% skaitytojų dar neapmokėję už 1968 metus. Jeigu visi atsilygintų, Vienybė vėl būtų leidžiama kas savaitę.

LEIDĖJAI

* Kun. dr. A. A. Norus, buvęs Vienybės kaimynas ir per 6 metus profesorius St. Johns universitete, persikėlė į Great Falls, Montana dėstyti teologiją ir istoriją, "assistant profesorius" titulu, praneša Montana Catholic Register savaitraštis, talpinas kun. dr. A. A. Norus paveikslą.

* Dr. Levas Vladimirovas, Jungtinių Tautų bibliotekos direktorius, jau įpusėjo rašyti "Knygos istoriją". Tai bus stambus pasaulinio masto veikalas.

* Dr. S. Šimoliūnas, buvęs New Yorkietis, dabar gyvenęs Detroit, Mich., sausio 18 Toronte skaitė paskaitą lietuviškos aplinkos kūrimo tema. Paskaitą surengė Akademikų klubas. Sukėlė diskusijų ir paklausimų.

EDUARDAS BALSYS, Lietuvos Kompozitorių Sąjungos pirmininkas, vienas iš žymesnių svečių atvykusių į Ameriką su turistų grupe iš Lietuvos. Komp. E. Balsio kūryba yra plačiai žinoma Amerikos lietuviams iš plokštelių, kurios dažnai transliuojamos per lietuvių radijo programas. Apie jį ir jo veiklą ne kartą rašyta ir Vienybėje. Savo kūryboje Balsys vysto klasikines muzikos tradicijas. Vienas stambesnių jo kūrinių yra baletas "Eglė žalčių karalienė" (1960 pagal S. Neries atkurtą liaudies pasaką). Kiti kūriniai - kantata "Giesmė mano žemei", sim. orkestrui "Heroininė poema", 2 koncertai smuikui su simf. orkestru, styginis kvartetas, estradinės muzikos kūriniai, instrumentinės pjesės, choro ir solo dainos, kurių tarpe: "Dainelė apie tilta", "Jūreivių daina", "Takos daina", "Liepsnokite širdys", muzika dramos spektakliams "Herkus Mantas", "Makbetas", "Zydrasis horizontas" ir t.t.

* Jonui Pakalkai, jo 75 m. amžiaus sukakties proga, žentas K. Čerkellūnas sausio 18 suruošė paminėjimo puotą. Joje svečiai prisiminė Pakalkos veiklą nuo 1919 m., kai jis Kudirkos Naumiestyje įsteigė savivaldybės įstaigą ir kooperatyvą.

* Julius Veblaitis, Stevens Senior High School mokytojas, Edison, N. J. pakviestas vokiečių mokyklos vedėju, Plainfield, N. J. Šioje privačioje mokykloje mokosi 162 vokiečių, austrų, šveicarų kilmės mokinių, kuriuos moko 10 mokytojų.

* Ona Labanauskaitė, Draugo korespondentė New Yorke, pradėjo redaguoti Darbininko politinį skyrį, prof. J. Brazaičiui išvykus sveikatos pataisyti.

* ALTS-gos seimas įvyksta geg. 30, birž. 1 New Yorke. Minės 20 m. nuo s-gos įsteigimo.

* PLB Seimui rengti komiteto posėdis įvyks vasario 8 d. Lietuvių Atletų klubo salėje, Brooklyne.

* Eva Ruinys, 30 m. amžiaus, prieš 14 metų atvykusi iš Vokietijos prezidento Nixon žmonos pakviesta į Baltųjų rūmų grožio salioną plaukų dailintoja.

Isigykite Vienybės Sporto priedą.

Su Vienybės Nr. 19 skaitytojais gavo specialų sporto priedą -- Žygis į Lietuvą. Kadangi šio priedo išleidimas sudarė laikraščio leidėjams nemažą išlaidų, skaitytojais prašomi prisidėti savo auka. Šis priedas, jį perkant atskirai kainuoja \$1.

Aukas siųsti Vienybės administracijai: 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207

Dailininkė Natalija Jasiukynaitė prie savo paveikslų Galerie Internationale parodoje New Yorke.

Koncertavo Kaniava

Atkelta iš 3 psl.

Vilniaus Operos solistas Eduardas Kaniava, atvykęs į JAV su turistų grupe iš Lietuvos.

Svečiais iš Lietuvos, kurių viso 21, buvo sunku pasidailinti. Vieni juos tempė už vienos rankovės prie savo stalo ar automobilio, kiti už kitos. Stipresnieji laimėjo, ir galiausiai dauguma turistų vėlyvą vakarą ir gerą nakties dalį praleido kokio buvusio dipuko rezidencijoje.

Chicagoj jie buvo apsistoję, miesto centre esančiame, Midland viešbutyje.

Grupė į New Yorką atskrido sausio 13-tą ir tuoj tęsė kelionę lėktuvu į Philadelphia. Vėliau dar aplankė Washingtoną ir Bostoną, kur taip pat buvo susitikę su išsiviję kultūrininkais. Sausio 19-tą jie atskrido į Chicago, kur viešėjo tris dienas. Iš ten skrido į Los Angeles, toliau San Francisco ir pagaliau sausio 25 vėl grįžo į New Yorką. Viso jie Amerikoje išbuvo tris savaites.

Tai buvo neoficialiai kehaujanti lietuvių turistų grupė, kuriai vadovavo Maskvos Inturisto palydovė Nadia Kulikova, gerai kalbanti angliškai.

Turistai kelionę apsimo-kėjo patys. Vienam asmeniui transportas, viešbutis ir maistas kainavo 860 rb. Kelionę Amerikoje rėmė General Tours agentūra New Yorke.

Be jau minėtų trijų menininkų su šia grupe keliavo: kompozitorius E. Balsys, buvęs Nepriklausomos Lietuvos rašytojų sąjungos pirmininkas J. Grušas, dailininkas A. Gudaitis, kultūrinių ryšių reik. vedėjas žurn. V. Kazakevičius, istorikė R. Kulikauskienė, kolūkio pirmininkas K. Macevičius, filosofas E. Meškauskas, filmuotojas V. Starošas, žurnalistas Strumilas, rangų vyriausias tarp turistų kultūros ministras L. Šepetys, ekskursijos vadovas ir kiti.

Lituanistinės mokyklos vakaras

Pavykęs Maironio Lituanistinės Mokyklos vakaras -- lietuviškų šeimų šventė.

Apreiškimo parapijos salėje Brooklyne sausio 19 d. buvo suvaidinta Pauliaus Jurkaus suelituotas 6 paveikslų vaidinimas, Miegančioji Gražuolė.

Vaidinimą paruošė aktorius Tadas Alinckas ir mokytoja Jadvyga Matulaitienė.

Kostumus, kurių ten reikėjo labai daug ir prašmatnių, paruošė mažųjų artistų tėvų talka.

Scenos apšvietimą tvarkė inž. A. Bobelis, garsų technika -- inž. A. Prekeris, scenos irangą -- Vytautas Kidolius.

Viskam vadovavo, šiai mokyklai daug nuspėjęs, jos

mokytojas ir vedėjas Alf. Samušis. Žinoma, labai daug talkino ir tėvai, kurių visų išvardyti nėra įmanoma.

Po vaidinimo, rūsi salėje buvo paruošti skanūs užkandžiai ir didelė loterija.

Šį kartą daugiau pasireiškė jau į Ameriką jaunuoliais atvažiavę ir čia subrendę mažųjų vaikų jaunieji tėvai.

Reikėtų, kad Maironio Mokykla, kaip pajėgus vienetas, suruoštų ir vyresniųjų lietuvių išsivijusių talentų didesnį vakarą, panašų į "TV show", kurie turi didelį pasisekimą. Tai būtų bandymas lietuvių pratesti ir išrūkusius iš mamų rankelių lietuviukus.

* Muz. J. Stankūno namuose New Jersey įvyko posėdis įvyksiančios Chicagoje dainų šventės reikalais. Iš Chicago buvo atvykęs muz. Petras Armonas. Posėdžiui pirminkavo Vincas Mamaitis iš Elizabeth, N. J., sekretoriaus Mykolas Cibas iš Great Neck, L. I.